

Svetogorska Kraljica

glasilo prijateljev Svete Gore

Kazalo

Dve Mariji uzreta Vstalega	3
Simbolika svetega tridnevja.....	4
Velika noč	5
Velika noč	6
Spoštovana bralka, spoštovani bralec!.....	10
Urška – veselje in dar	11
13. bratsko srečanje ob jaslicah pri bratih kapucinih v Gorici.....	13
Razstava jaslic – božič 2019	17
Velika noč na Goriškem.....	20
Aleluja	20
P. Filipu Rupniku ob odhodu v naročje Vsemogočnega	21
Ob pogrebni maši p. Filipa Rupnika	25
Patru Leopoldu Grčarju	29
P. Leopold Grčar	32
Pismo patru Leopoldu Grčarju	35
Poklon Francetu Bevku (1890 – 1970).....	37
Pri bratih frančiškanih v Kamniku	38
Obisk Maroka ob 800-letnici mučeništva Frančiškovih bratov.....	42
TEMELJI SLOVENSTVA - dragoceno darilo Škrabčevi knjižnici	45
Obnovljene originalne štukature na korni ogradi v cerkvi na Kostanjevici	47
Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN	49
Ljuba Mati	56
Svetogorska Kraljica 1938/1939	57
Svetogorski meh za uganke in za smeh.....	60
Zahvale in prošnje	62
Darovi	63
OBVESTILO	64
Oratorij 2020	65
Na kolenih.....	66

Izdaja:

Frančiškanski samostan Sveta Gora
Sveta Gora 2, 5250 Solkan
telefon: 05/330 40 20
e-pošta: sveta.gora@rkc.si
internet: <http://svetagora.si>
Poslovni račun pri Deželni banki:
SI56 1916 0501 0777 136

Odgovorni urednik:

p. Bogdan Knavs

Uredniški odbor:

p. Mihael S. Vovk,
p. Benedikt Emberšič

Jezikovni pregled:

Katarina Vuga

Fotografije:

Benjamin Černe, Katarina Vuga,
Metod Zavadlav in Alenka Pavšič Zavadlav,
s. Lucija, internet

Oblikovanje in tisk:

Tiskarna Silveco d.o.o., Ljubljana
Izhaja s cerkvenim dovoljenjem
v 5.000 izvodih.

ISSN 1581 - 7342

Svete maše:

ob nedeljah:
ob 8.00, 10.00, 11.30 in 16.00 uri;
ob praznikih:
ob 8.00, 10.00 in 17.00 uri;

Ob delovnikih:

ob 7.00 uri v kapeli prikazanja
ob 17.00 uri v kapeli prikazanja
od 1. maja do 2. novembra v baziliki

Rožni venec, litanije ter večernice
vsak dan razen nedelje in praznikov ob 17.45

Vsak prvi petek v mesecu je v kapeli prikazanja
češčenje Najsvetejšega od 17.30 do sobote, ko se
zaključí z jutranjo sv. mašo ob 7.00 uri.

Vsako prvo nedeljo v mesecu je ob 15.00 uri
molitev za duhovno in moralno prenovo
slovenskega naroda.

Vsako tretjo nedeljo v mesecu je ob 15.00 uri
molitev za nove duhovne in redovne poklice.

Spovedovanje:

ob nedeljah od 7.45 do 12.00 in od 15.00 do 17.00
Izven tega časa pozvonite ob vhodu v samostan.

Marijanski muzej je odprt ob nedeljah
od 9.00 do 18.00 ure;
od 1. novembra do 1. aprila je muzej zaprt

Mladinski center TAU:
tau.svetagora@gmail.com
<http://planota.si>

Dve Mariji uzreta Vstalega

Krščansko izročilo je že zgodaj začelo oznanjati, da se je Jezus po vstajenju najprej prikazal svoji materi Mariji. Tega sicer ne najdemo zapisanega v Svetem pismu, ampak samo v kasnejših apokrifih. A prvi Cerkev se je zdelo samo po sebi umevno, da bo Kristus najprej obiskal svojo mater, s katero je bil najbolj intimno povezan. Marija, ki je vse besede svojega sina ohranila v srcu in jih premišljevala, je morala slutiti, kaj se bo zgodilo, saj je Kristus svoje vstajenje večkrat napovedal. Toda mati se vedno veseli s svojim otrokom in tako je morala biti Marija nadvse radostna tistega velikonočnega jutra.

Bila pa je še neka druga Marija, ki je Kristusa prav tako ljubila kot svojega učitelja, ni pa imela še tolikšne vere kot mati Marija. Zato jo vidimo, kako ob praznem grobu joka in išče svojega Gospoda. In Vstali Gospod ji pride naproti, solze trpljenja se spremenijo v solze veselja. Solze lahko razumemo tudi kot tisto tančico, skozi katero vidimo novo resničnost, resničnost večne ljubezni, ki prinaša novo življenje. Pa vendar niso vse solze enake, kajti vemo, da

smo sposobni biti užaloščeni in jokati tudi zaradi svojih sebičnih interesov. Samo solze, ki prihajajo iz ljubezni do drugega, iz sočutja, ko se vživimo v trpljenje in preizkušnje bližnjega, so lahko solze, ki nas pripeljejo k resničnemu veselju, novi svetlobi in upanju.

Kristus v teh velikonočnih dneh, ki so za marsikoga še vedno dnevi preizkušenj, prihaja tudi k nam. Naroča nam, naj ne obupamo, kajti prav skozi naše preizkušnje, ko bomo v ljubezni mislili drug na drugega, bomo tudi mi uzrli njega, Vstalega Kristusa, ki se nam bo prikazal v znakih novega upanja, novega sveta, pa tudi v naših novih bratskih in prijateljskih odnosih.

Frančiškovi bratje želimo vsem bratom in sestram globoko doživete velikonočne praznike, polne presenetljivega upanja, veselja in miru. Naj v velikonočnem jutru vsi doživimo, da smo drug drugemu velik dar. Naj nam prestana preizkušnja vedno znova usmeri pogled na dragocenosti, ki jih nosi vsak človek v sebi.

Mati Marija, Svetogorska kraljica, vas pričakuje. Če je ne morete obiskati in k Njej poromati, vas bo obiskala Ona in potolažila vaša srca, saj jo pošilja njen Sin, ki je že premagal vsako bolezen, trpljenje, pa tudi smrt. Z Marijo bodo naši velikonočni prazniki po naših družinah in skupnostih še posebej lepi.

pater Bogdan Knavs

Simbolika svetega tridnevja

Simbolika velikonočnih dni je za kristjane pomensko zelo bogata, saj človeka pelje iz trpljenja v veselje, iz žalosti v novo upanje, iz smrti v novo življenje.

Ta simbolika se začne na veliki četrtek, ko se spominjamo, da je Jezus s svojimi učenci obhajal zadnjo večerjo. Preden so zaužili judovska velikonočna jedila, je Jezus pokleknil pred vsakega učenca in mu umil noge. Tako je simbolično pokazal, da bo moral tisti, ki bo med njegovimi učenci imel najvišjo oblast, služiti drugim tako, kot je služil On, Učitelj. Zadnja večerja je pomenila bratsko delitev kruha in vina. Z njo se je Jezus, tako kakor vsi Judje, spominjal, da so bili Izraelci nekoč sužnji v Egiptu in da so iz te sužnosti prešli v svobodo Božjih otrok. Spominu na rešitev judovskega ljudstva iz sužnosti v svobodo pa Jezus dodaja še novo vsebino, še večjo osvoboditev. Trpljenje, ki ga je zavestno sprejel nase, je namreč človeka osvobodilo smrti.

Na veliki petek se spominjamo, kako je Kristus sprejel križ, na njem trpel in umrl. Odslej v trpljenju ni nihče več sam in tudi smrti se človeku ni potrebno bati, kajti odslej trpi z nami Jezus in nas tudi osvobaja od večne smrti. Ob tej močni simboliki pa ne

smemo spregledati, da je Jezus še na križu tolažil sotrpina, ki je bil z njim križan, in da je odpustil tem, ki so mu storili hudo. To pomeni, da je krščanstvo tudi zmaga ljubezni nad sovraštvom in zmaga odpuščanja nad zlom.

Velika sobota je dan, ko je Jezusovo truplo v grobu, zato je to dan spoštljive tišine in hvaležnosti za vse, česar smo zaradi tega deležni. Tadan je v cerkvi blagoslov velikonočnih jedil, ki imajo simbolični pomen, povezan s Kristusovim trpljenjem in vstajenjem. Pirhi na primer s svojo rdečo barvo spominjajo na Kristusove kaplje krvi, pomenijo pa tudi novo življenje – kakor ga začne piščanec, ko prekljuva jajčno lupino.

Višek praznovanja velike noči pa je velikonočno jutro, ko je Jezus vstal iz groba. To pomeni, da smrt v usodi človeka nima zadnje besede, da je človekova prihodnost v novem življenju. Bodimo pozorni na to, da vstali Kristus znova obišče svoje učence in z njimi deli veselje novega življenja.

Slovenci imamo lepo navado, da to veselje delimo med seboj po jutranji vstajenjski procesiji, ko zbrani pri mizi zaužijemo blagoslovljena velikonočna jedila.

p. Bogdan Knavs

Velika noč

Pomlad se oznanjuje,
velika noč se približuje,
rožce že cvetejo
in ptički že pojejo.

Jezus na goro gre,
kjer trpljenje se začne.

Tam so ga zvezali,
v trpljenje so ga gnali.

Po cesti ga vlačili,
obleko so mu slekli,
rane strašne naredili,
ko z biči so ga bili.

Križ so mu na ramo dal,
da ga skrivil je do tal.
Na križ so ga pribil,
srce sulico mu ranil,
umrl pa v mukah si,
Oče vse odpusti mi.

Minka Ogriz

Velika noč

Danes je čudovit praznik, ker tisto, kar je najlepše, delimo med seboj. In to na način, ki nam ga je pokazal naš Odrešenik Jezus Kristus. Tudi On je najprej delil veselje s svojimi učenci, ko jim je lomil kruh, ko so pili iz istega keliha in skupaj praznovali judovski praznik svobode. Judje se še vedno vsako leto spominjajo rešitve iz egiptovske sužnosti, da so bili prepeljani v svobodo in hkrati vstopili v obljubljeni deželo. Pri obhajanju velike noči so tudi Judje delili med seboj, da so izvoljeno ljudstvo in jim je Bog namenil posebno poslanstvo za vse ljudi.

Toda že v tem prvem dnevu veselja Jezus pokaže, da ni radosti, če ne služimo drug drugemu, zato je učencem umil noge na veliki četrtek. Čeprav je danes dan največjega veselja, pa ne smemo pozabiti, da je svetloba velikonočnega jutra prišla preko velikega petka. In prav na veliki petek Jezus z nami deli vsako stisko, bolečino, pa tudi strah in obup. Kristus pokaže svojo ljubezen ne samo pri bratski pojedinosti na zadnji večerji, saj ga zaradi ljubezni ni strah naših stisk in bolečin, niti ne smrti, vse to ponese na križ.

Toda če je na veliki četrtek Jezus z nami delil človeško veselje, na veliki petek naše človeško trpljenje, pa je prav jutro, ki ga doživljamo

ta trenutek, najpomembnejše, ker Jezus z nami deli tudi naše božje veselje. To je božja radost, ki nam je ne zmore podeliti še tako velika človeška radodarnost in velikodušnost srca. Jezus se je sklonil v človeško veselje in trpljenje, da bi nas lahko popeljal k večni Ljubezni in večni radosti. Zaradi Jezusovega vstajenja tudi mi dobivamo božje dimenzije v sebi. Odslej nismo več samo v družbi drug z drugim, v prijateljskem odnosu s temi, ki jih imamo radi, ampak se družimo tudi z Bogom. In v tej božji Ljubezni smo tudi mi sposobni uresničevati dela, ki sicer pripadajo samo Bogu. Ta božja dela, ki jih lahko izvršujemo v imenu Boga, pa prav tako pomenijo novo življenje. To novo življenje lahko kristjani podarjamo z odpuščanjem. Človeško je - maščevati se, zahtevati povračilo ali živeti v grenkobi. Božje pa je - sprejeti božjo ljubezen in z njo odpustiti drug drugemu ter si privoščiti stvari, ki jih tudi sami nimamo. Ko bomo drug z drugim danes zaužili velikonočna jedila, se veselili, da smo skupaj, se radovali, da je Jezus živ in med nami, ne pozabimo na najlepše velikonočno darilo: Jezus nam je podaril novo življenje, ki prihaja iz odpuščanja. Kristus želi, da to novo življenje delimo drug z drugim, da si namenimo prijateljsko besedo in da si prek nje upamo

povedati, da smo srečni, ker nas je Bog zbral skupaj in nam navdihuje besede življenja; kar pomeni besede ljubezni in odpuščanja.

Grob je prazen in če pustimo, da nas kdo nagovori, da ljubezen v nas spet oživi, da se prižge plamen veselja, smo sposobni velikih dejanj. Kdor nima ljubezni, ne more verovati. Lahko je ideolog, oznanja nek nauk, prepričuje, ne more pa pričevati za Jezusa. Povabljeni smo, da gremo naprej, da srečamo Vstalega... ne v grobu, ne ob grobu, ampak v ljudeh in ob ljudeh.

Nisem videl Vstalega, videl pa sem ljudi, ki ljubijo, ki odpuščajo, ki brišejo solze, ki prinašajo življenje, ki posodijo svoje rame, da se lahko nanje naslonim. Nisem videl Vstalega, sem pa doživel njegovo bližino in odpuščanje, zato vem in verujem, da živi!

Dragi prijatelji, dragi bratje in sestre, povabim tudi vas, da verujete tudi vi in prinašate v naše drage družine, soseske, na delovno mesto, v šolo, našo drago Slovenijo besedel ljubezni, medsebojnega spoštovanja, miru in odpuščanja.

p. Bogdan Knavs

Zlati prah tlečega upanja

Jubilejno *Urškino leto 2019* smo zaključili v dvorani Kulturnega doma Grgar 7. decembra 2019 z literarnim večerom **Zlati prah tlečega upanja** z gostom p. Pavletom Jakopom. Na literarnem večeru sta sodelovala mladinski in otroški pevski zbor Župnije Grgar s pesmijo *Preprosto srce* in psalmom *Slavi ga*. Izbrane pesmi iz pesniških zbirk *Zlati prah tlečega upanja*, *Kamni bivanja*, *Ostajam pri Tebi* in *Potapljanja* p. Pavleta Jakopa je predstavilo štirinajst recitatork

in recitatorjev. V prvem bralnem sklopu so bile pesmi *Pet kapelj krvi* o izročanju in živi vodi, *Butarica* o klicu hozana, *Pogrnjene mize* o ljubezni Nepremaganega, *Nejeverni Tomaži* o Nekom, ki osvobaja, in pesem *Sprememba* o možnosti izbire spremembe. V osrednjem delu smo prisluhnili dvema obsežnima pesmima, ki govorita o družini, to sta pesmi *Najin kruh* in *Starši molijo*. Naslednji bralni sklop nas je vodil po poteh Božje bližine, to so bile pesmi o luči, posodi bivanja, dotiku

in življenju: *Brez luči v srcu ne gre, Harfa bivanja, Včasih zadostuje že dotik, Samostalni in Ker sem, ne morem biti le zase*. Recitatorski del so zaključile pesmi pričakovanja: Darilo za rojstni dan, Ljubljeno življenje in naslovna pesem literarnega večera Zlati prah tlečega upanja.

Pesniški gost p. Pavle Jakop se je najprej zahvalil za povabilo v Grgar, nato pa je pohvalil izbor pesmi ter bralke in bralce vseh generacij, ki so s svojo občuteno interpretacijo poustvarili sporočilno zgodbo ŽIVLJENJA. P. Jakop je spregovoril o svojih spominih na bivanje na Sveti gori in o izbiri poti za prvi obisk Grgarja. Pravzaprav ni izbral poti/steze, ampak je izbral brezpotje, saj se mu je zdel Grgar, ko ga je pogledal s Svete gore, tako blizu, da se mu je zdela pot v rojstno vas Urške Ferligoj zelo preprosta, torej po brezpotju navzdol, saj je vas Grgar ves čas pred teboj kot na dlani. Kot marsikateremu popotniku/romarju, ki ne izbere

najbolj znane grgarske steze Po sredi, ampak izbere brezpotje, je bilo sestopati po skalnem in strmem severnem pobočju Skalnice zelo težko. Spomin na takratni obisk je bil iztočnica razmisleka o Urški Ferligoj in o Urškinem letu. Polno dvorano Kulturnega doma Grgar je spoštovani pesnik počastil, ko je napovedal, da vidkinji Urški Ferligoj in nam Grgarcem, pričevalcem Urškine zgodbe in njenega sporočila, posveča pesem

Urški Ferligojevi. Pesem se začneja s pozdravom *Pozdravljena Urška, Marijina poslanka iz Grgarja!* Zaključuje pa s prošnjo *Grgarska Urška in Svetogorska Kraljica, prosita za nas!* Prepričljivo branija p. Jakopa in svojevrsten »dialog« zgodovinskega ter sodobnega časa z Urško, kot ga je pesnik ubesedil v svoji pesmi *Urški Ferligojevi*, sta ustvarila nepozabno doživetje. Iskreno smo vam hvaležni za pesem in za trenutke na literarnem večeru, p. Pavle Jakop!

Literarni večer se je zaključil s predstavitvijo knjižne izdaje Svetogorskega križevega pota p. Pavleta Jakopa. Knjižica Svetogorski križev pot, ki jo lahko kupite v trgovinici svetogorske bazilike in v cerkvi sv. Martina v Grgarju, je predstavljena v uvodnem nagovoru, ki ga v velikonočni številki Svetogorske Kraljice objavljamo v celoti.

Literarni večer so pripravili Bralni klub Grgar, Kulturno društvo Grgar in Župnija Grgar.

Irena Doljak

Spoštovana bralka, spoštovani bralec!

Svetogorski križev pot p. Pavleta Jakopa je bil objavljen v Svetogorski Kraljici v aprilu 2012. V Urškinem letu 2019 ga Frančiškanski samostan Sveta Gora izdaja v samostojni knjižici.

Z dogodki in prireditvami v Urškinem letu 2019 smo obeležili 480. obletnico prikazanja Matere Božje pastirici Urški Ferligoj iz Grgarja. Povej ljudem, naj mi tukaj postavijo hišo in me prosijo milosti! so besede, ki jih je Mati Božja junijsko soboto v letu 1539 na Skalnici sporočila pastirici Urški. Že leta 1544 je bila na Skalnici postavljena majhna cerkev. Sveta Gora in Grgar sta zgodovinsko in duhovno povezana.

Večer pred drugo adventno nedeljo zaključujemo Urškino leto z literarnim večerom Zlati prah tlečega upanja s pesnikom p. Pavletom Jakopom, piscem Svetogorskega križevega pota. Frančiškanski samostan Sveta Gora in Župnija Grgar se p. Jakopu iskreno zahvaljujeta, da smo lahko Svetogorski križev pot pripravili v samostojni knjižici.

V križevem potu je najmočnejši vizualni simbol poševni križ. Ta je v začetku knjižice subtilno viden,

potem pa postane polje za slike, ki so vedno v poševnih rezih, s čimer nakazujejo križ, ki nas vodi čez celoto. Besedilo spremljajo fotografije Svete Gore, kipa sv. Frančiška na Frančiškovem hribu, kapelica Urške Ferligoj pred njeno rojstno hišo na Vasi v Grgarju, Urškega groba in Urškega nagrobnega mozaika na zunanji strani prezbiterja cerkve sv. Martina, grgarskega vojaškega pokopališča iz prve svetovne vojne, fotografije dreves z vznožja Svete Gore ... – nam znane in drage podobe. Po Urški nam v slavnostnem letu 2019 Sveti Duh pošilja milost bližine in dobrote.

Draga bralka, dragi bralec, preberite verze in jemljite jih s seboj na svojo pot!

Dal ti bom bisere svojih bolečin,
najgloblja spoznanja svetih noči
grenke solze poslavljanja, postrgal
zlati prah tlečega upanja in
primaknil gorčično zrno ljubezni.

Pa saj mi boš znova vse vrnil, a
vedel bom, da si poslej vse deliva.

p. Pavle Jakop: Zlati prah tlečega upanja

Irena Doljak

Urška – veselje in dar

V letošnjem letu je Župnija Grgar v sodelovanju s Frančiškanskim samostanom Sveta Gora praznovala 480-letnico prikazanja Matere Božje pastirici Urški Ferligoj. V letu 2019 je bilo organiziranih osem prireditev, ki smo jih povezali v poimenovanje Urškino leto.

Župnijska gorska karitas Grgar, ki je vključena v Goriško območno karitas, je v sklopu prireditev obeležila svojo 20-letnico delovanja. Praznovali smo v soboto, 23. novembra 2019, v Kulturnem domu v Grgarju.

Prireditve so oblikovali in na njej sodelovali izključno domačini s Trnovsko-Banjške planote, Čepovanske doline in Grgarja. Z

velikim veseljem so sodelovale tudi vse tri osnovne šole s Planote.

Slišala se je pesem, poezija ob spremljavi glasbe in tudi plesalo se je. Z odra se je širila radost.

Začeli smo z najmlajšimi, *podružnični šoli Grgar in Trnovo* od 1. do 5. razreda sta se združili in nam zapeli dve pesmi. Nadaljevali so učenci Osnovne šole Čepovan, ki so se predstavili z branjem poezije ob spremljavi kitare in violine. Prevezle so nas pesmi o ljubezni *Janeza Rijavca Giannija*, ansambla *Zahod* in mlade skupine deklet *Concordia*. Potem je zaplesala *Folklorna skupina Kal nad Kanalom* s plesalci, ki jih preteklost navdihuje s spodbudo

in zavzetostjo, da prihodnost ne bi bila oropana vrednot in bistva žive dediščine.

Drugi del koncerta sta začela solista *Marko Pavlin* in *Gregor Breščak*, nadaljeval pa *Moški pevski zbor Lipa Ravnica* – fantje in možje, ki so pravi ambasadorji petja na Planoti. Zaključili smo poskočno s skupino dvajsetih mladih harmonikarjev in harmonikaric glasbenega društva *Hram* pod vodstvom *Andreja Plesničarja*, ki mlade s Planote in Goriškega navdušuje za harmoniko. Prireditev sta povezovala *Tanja Doljak Milost* in *Tadej Lukman*. Iskrena hvala vsem nastopajočim!

Dobrodelna kulturna prireditev *Urška – veselje in dar* je imela dva namena: praznovanje in misel na pomoči

potrebne. Zbrana sredstva bodo namenjena učencem osnovnih šol v naših krajih za dejavnosti, ki jih starši težko plačajo. Vsem iskrena hvala za prostovoljni dar! Med prireditvijo smo podelili zahvale za deset-, petnajst- in dvajsetletno aktivno sodelovanje v Župnijski gorski karitas. V jubilejnim letu Župnijske gorske karitas se prostovoljcem iskreno zahvaljujemo za njihovo dolgoletno sodelovanje, prav tako velik hvala tudi drugim rednim in občasnim sodelavcem.

Prireditev smo zaključili z mislijo Matere Tereze: »Ne moremo delati velikih stvari, lahko pa delamo majhne stvari z veliko ljubezni.«

Aliče Čubej

13. bratsko srečanje ob jaslicah pri bratih kapucinih v Gorici

Štiri leta so minila, odkar je s. Donatella Lessio, frančiškanka elizabetinka, namenila del svojega dragocenega časa, ko se je iz Betlehema po Skypu povezala z goriško stolnico sv. Hilarija in Tacijana, kjer je potekalo vsakoletno bratsko srečanje ob jaslicah. Predstavila nam je edino pediatrično središče na Zahodnem bregu, ki sprejema in skrbi za judovske, krščanske in muslimanske otroke: otroško bolnišnico Caritas Baby Hospital.

Ta s svojimi štirimi oddelki za pediatrijo, porodništvo in intenzivno nego sprejema le paciente do štirinajstega leta. Če je potreben operativen poseg, morajo otroke peljati v jeruzalemsko bolnišnico, saj ne premorejo operacijske dvorane. Za njihov prevoz čakajo na dovoljenje obmejnih oblasti, za prevoz pa najprej poskrbijo palestinska, onkraj zidu pa izraelska

reševalna vozila. In ravno ob zidu, ki ga ni nikoli preprosto prečkati, se včasih končajo mlada življenja vseh tistih otrok, ki ne zmorejo počakati.

Goriški nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli je med škofijskim romanjem v Sveto deželo leta 2014 obiskal to otroško bolnišnico v Betlehemu in želel je, da bi njeno grenko stvarnost spoznali verniki goriške in koprške škofije, ki se še dobro zavedajo in spominjajo težav na nekdanji meji; z mejo so vselej vzpostavljene tudi fizične, psihološke in duhovne ovire. Takrat je redovnica, medicinska sestra, nadškofu izrazila željo, da bi videla zid, ki ga ni več vse od vstopa Slovenije v Evropsko unijo 1. maja 2004, nato pa še v schengensko območje 21. decembra 2007.

V soboto, 18. januarja 2020, je bila sestra Donatelli izpolnjena želja in videla je, kar je ostalo od nesrečne meje: črta pod njenimi stopali, ko ena noga stoji na italijanskem ozemlju, druga na slovenskem. Bila je ganjena, počutila se je državljanka sveta.

Pred božičnim prizorom - kreacijo kapucina Fra' Oresta - je s. Donatella ganljivo izrazila čustva, ki so jo preplavljala na Trgu Evrope ob pogledu na mozaik v sredi - nadomestilom za stari kamen, vgrajen v državno mejo vse do l. 2004.

Na vprašanja br. Gianmarca, ki si je želel poznati preteklost, da bi razumel sedanost, je s. Donatella odgovorila z zahvalo obema bratstvom, saj sta z gradnjo mostu znamenje upanja. Zahvaljujoč prevajanju gospe Kristine Škibin smo lahko vsi prisluhnili sestriini pripovedi o mirovnem protestu, ki se je odvijal štiri leta vsak petek v času, ko je bila zadolžena za usposabljanje osebja v Caritas Baby Hospital. Od leta 2004 do 2018 je skupaj s sestrami, številnimi romarji in popotniki sodelovala pri *spreminjanju betonskega zidu, ki ločuje Izrael od Zahodnega brega, v molitveni zid*. Medtem ko je izraelski premier Benjamin Netanyahu množil judovske naselbine na palestinskih ozemljih, je s. Donatella izbrala za svoje orožje rožni venec

v priprošnji, da bi Jeruzalem in Betlehem postala zopet znamenje miru. Medtem ko so vojaki z mitraljezi merili v molitveno skupino, je s. Donatella dan za dnem pogumno vodila povorko vse do kontrolne točke v zidu. *Zid pomeni trpljenje*. Te besede je sestra prvič izgovorila dvema narodoma, ki sta tudi doživljala bolečo izkušnjo razmejitve.

Uvod v srečanje je predstavljalo predvajanje video posnetkov neizbrisnih spominov sedemletne Giulie, devetletnega Lojzeta in osemletnega Marjana na njihovo s čustvi nabito doživljanje dramatičnih septembrskih dni leta 1947, ki so nas vrnili v tisti žalostni čas, ko so se dvigali ponekod zidovi, drugod strogo zastražena meja in tako razdelili dotlej vedno enoten goriški prostor. Pretresljive so bile *pripovedi Giulie Paglavac* iz goriškega bratstva, *Lojzeta Podberšiča* in *Marjana*

Ščuke iz kostanjeviške Frančiškove družine. Pred več kot sedmimi desetletji so v tišini in z bridkostjo v srcu pozdravljali, se poslavljali od sorodnikov skozi mrežo in bodečo žico. S štruco kruha v roki se je mala Giulia vzpenjala iz ulice Via della Cappella po starodavni poti Via Crucis proti kostanjeviškemu samostanu v želji, da bo uzrla *nonota*, ki je se je vsak dan mudil v bližnjem vrtu na oni strani meje. Nekaj šunke in terana so si izmenjali v kraški dolinici, Dolini solz, Marjanova družina in njihovi tržaški sorodniki med solzami veselja in bolečine in pod budnimi očmi vojakov JLA in Military Police, ki so posedali pod grmi na robu velike vrtače. Tudi Lojze se je spominjal, kako je moral s sošolci vrtojbenske osnovne šole kljub veliki nevarnosti pešačiti na protestni shod v Gorico, kjer so z ene strani na drugo letele trde in žaljive besede, celo kamenje.

Po poslušanju pričevanj Giulie Paglavac, Lojzeta Podberšiča in Marjana Ščuke iz novogoriške Frančiškove družine smo skupaj prosili za dar Svetega Duha in milost vere v Vsemogočega.

Letošnje srečanje frančiškovcev z Goriške pred božičnim prizorom so z zvonkimi glasovi oplemenitili otroci zbora Belih glasov s Podnanosa pod vodstvom dirigentke Vide Fabčič in pevci moškega zbora Fogolar iz Rožaca (Corno di Rosazzo) s

pevovodjem Evaristom Casonatom. Sveto mašo je ob somaševanju nekaterih duhovnih asistentov krajevnih bratstev daroval nadškof Redaelli: »Betlehemske dete bo križani v Jeruzalemu. Jezus, vsi verniki to izpovedujemo, se je žrtvoval za nas, On je Jagnje Božje, ki odjemlje grehe sveta, kot je oznanjal Janez Krstnik....To srečanje je lahko izraz univerzalnosti odrešenja, ki nam ga prinaša Jezus, občestvo z Bogom in med vsemi ljudstvi, narodi, jeziki in kulturami.«

S hvaležnostjo in dobrimi željami mestoma Gorici in Novi Gorici, ki sta doživeli postavitve zidu, se je po sv. maši pridružil tudi Riccardo Friede, predstavnik združenja Pomoč betlehemskega otrokom, italijanske podružnice združenja Associazione di volontari Kinderhilfe Betlehem, ki denarno podpira Caritas Baby Hospital. Pričevalcem o žalostnih preteklih dogodkih – Giulii, Marjanu

in Lojzetu – je Riccardo izročil tudi zahvalo otroške bolnišnice, ki so ji namenjeni zbrani darovi. Zahvalil se je, zavedajoč se, da so se morebiti ponovno odprle rane, ki se niso nikoli resnično zacelile, za razpoke v zidovih, ki še niso zrušeni.

Naj te njihove zgodbe skupaj s pričevanjem s. Donatelle, angelom iz Betlehema, tudi pripomorejo k izgradnji trdnjših mostov upanja. Zahvalo sta prejela tudi nadškof Carlo in fra' Giorgio, gvardijan kapucinskega samostana, ki sta julija 2018, skupaj s francoskim laičnim misijonarjem fra' Jaquesom, spremljala in vodila goriški bratstvi na romanje v Sveto deželo. Ko je nadškof Carlo I. 2012 prispel iz rodneja Milana v naše kraje, je ves čas v srcu nosil željo graditi mostove med dvema narodoma, mostove, ki

odstranjujejo razdalje, kot bo nekoč, upajmo in verujmo, odstranjen tudi sramoten 8-metrski betonski zid, ki obkroža kraj Jezusovega rojstva in ovira svobodno potovanje med Betlehemom in Jeruzalemom.

Rafaella Komjanc in Stanko Šorli, predsednika obeh krajevnih bratstev, sta vsak v svojem jeziku pozdravila prisotne in se še enkrat zahvalila za zbrane darove, namenjene malim betlehenskimi bolnikom. Male jaslice z Božjim detecem iz lesa betlehemske oljke so bile v znamenje miru podarjene vsem: majhnim in velikim, revnim in bogatim, preprostim in modrim, bližnjim in oddaljenim, iskalcem Boga in bogatim po njegovi besedi, kristjanom in vsem dobronamernim ljudem.

Med Gorico in Novo Gorico, kjer je bil nekoč zid, se danes pred železniško postajo razprostira trg, ki ga smemo spet prečkati kot državljani sveta. Žal pa v deželi, kjer si se rodil Ti, Jezus Kristus, tam, kjer si se vrnil k Očetu, v Betlehemu in Jeruzalemu, še vedno ni edinosti, ni miru.

Ko bo v Sveti deželi popoln in dokončen mir, bo le-ta zavladal na vsej zemlji.

Silvia Scialandrone: povzela in prevedla V. Ščuka

Razstava jaslic – božič 2019

Leto 2019 si bomo zapomnili med drugim tudi po izjemno deževni jeseni. Ves november, razen dveh dni in večji del decembra, so bile odprte nebeške zapornice in voda je polnila zemeljske rezervoarje ponoči in podnevi, zdaj v nalu, zdaj v mirnem rosenju ali zmernem deževju. Na zadnjo adventno nedeljo, 22. decembra 2019, ko je Sveta Gora odpirala vrata razstavi jaslic, se je dež za leto devetnajsto jezno poslovil v družbi vetra. Udeležba na prireditvi in blagoslovitvi razstave jaslic pa se zdi, da kljub neprijaznemu vremenu ni bila vidno manjša od prejšnjih let.

Ob 14.30 so baziliko napolnili žlahtni glasovi mladih pevk in pevcev mladinskega pevskega zbora župnij Šempas-Osek. V praznovanje božične skrivnosti Gospodovega rojstva nam je s svojo poezijo pomagala vstopiti tudi Ljubka Šorli. V pesmi Božični čas na Goriškem se pesnica v duhu povzpne iz Gorice, ki je bila tedaj za železno zaveso, na Sveto Goro – goriški Betlehem:

*S svetlobnimi okraski so ulice vesele,
platane v drevoredih več niso osamele:
na njih nešteto lučic v božični čas mežika,
prelepim daljnim zvezdam prešerno se
mežika.*

*Starinski grad nad mestom, ožarjen
vse okoli,
Kostanjevico gleda, ko v mrak večerni moli.
Na Travniku, pod gradom, drevo
božično sije
in v vrvež nevsakdanji otroško radost lije.
Nad Sočo Sveta Gora, vsa lepa,
razsvetljena,
na jaslice spominja, kot one posvečena.
Vse, kar oko doseže, v tem času zdi se sveto,
saj Dete k nam prihaja, od vekov
razodeto.
Le ena prošnja dviga k neskončni se
Dobroti:
naj človek siromašni Ljubezni gre naproti.
Iz jasli betlehemske ves svet jo
pričakuje,
da vse, pravice žejne, bogato obdaruje.*

P. Bogdan Knavs, gvardijan samostana in rektor svetogorskega svetišča, nam je spregovoril o toplini praznika, ki nam ga tudi jaslice – neverjetna duhovna dediščina asiškega ubožca – pomagajo doživljati in nas duhovno bogatiti. Z veseljem se je povabilu na prireditev odzvala tudi predsednica Krajevne skupnosti Solkan gospa Jana Herega. Iskreno srce in veselje za dobro sodelovanje ne potrebuje veliko besed. Gospa Jana Herega je

to dobrohotno in kratko potrdila.

Naši dedki in babice so praznovanje božiča doživljali precej drugače kot mi danes. V nepojmljivem hitenju in hlastanju za materialnimi dobrinami se današnji človek niti ne zaveda, da ga lastna duša ne dohiteva. Med njima je vse večji razkorak, v človekovem srcu pa vse večji prepad, praznina, ki se vedno bolj pogloblja in ruši ravnotežje, dokler... Ni čudno, da je danes toliko zlomljenih duš, ki potem iščejo rešitve pri raznih dušeslovcih, obidejo pa najmočnejšega Zdravnika vseh časov!

Kako so praznovali božič pred več kot sto leti v Beneški Sloveniji, nam je v zapisu Božič beneškega Slovenca pojasnil Ivan Trinko Zamejski. Ob poslušanju zgodb, ki pobožajo dušo in človeka napolnijo z angelskim mirom prve božične noči, bi človek z veseljem zavrtel kolo časa

vsaj za sto let nazaj in se pridružil našim prednikom, ki so z baklami v rokah gazili sneg in se vzpenjali k vaškim cerkvicam na praznovanje najsvetlejše in najsvetejše noči v najdaljši noči leta.

Tudi gospod Lovrenc Peršolja iz Štmavrase trudi, da ne bi šlo v pozabo praznovanje božiča naših babic in dedkov. Štmaver, slovenska vas na jugozahodnem vznožju Sabotina, je majhna po številu prebivalcev, a velika po moči, ki jo njeni prebivalci vlagajo v ohranjanje slovenstva ter starih verskih in ljudskih običajev. Poklon pogumnim in pokončnim rojakom, zvestim svojim koreninam in veri svojega srca. Marsičesa se imamo naučiti od njih. Mi pa jih še vedno imenujemo le Zamejci.

Občudovanja vreden mladinski zbor, ki prepeva pod vodstvom Ane Zalar in Tanje Martelanc, se je v program vključeval z adventnimi in Marijinimi pesmimi.

Naj jih Kraljica Svetogorska varuje na poti življenja! Tudi Ljubka Šorli nas je še enkrat nagovorila s pesmijo Božična noč na Sveti Gori:

*Na Sveti Gori božična noč pod okni
svetišča vasuje. / Marija ne spi...
Preljubega sinka v naročju drži, ga
nežno ljubkuje. / Kako bi le spala? Saj
noč jo božična je v svoji svetosti nocoj
obiskala. / Marija zavzeta v to noč
pogleduje: skoz solze smehlja se, ko
misli na davne, davne čase, na hlevček
in jasli, na zidek porasli, na bedo in
mraz in – srečo... / Zdaj tukaj na Gori
že dolga stoletja domuje in z Jezusom
sinom vasice in ljudstva na bregih ob
Soči varuje. / Marija ve, da Soča vse
brate z vezjo nerazvezno družijo, in ve,
da ji rod ob njenih nogah zvesto in
ljubeče služi. / Zato je vsa lepa v tej
časti in slavi... / Ko noč se božična
pod njenimi okni ustavi, na Gori vse
moli, vse poje: »Hozana!« Marija pa
Jezuščku milo šepeče: nina, nana...*

Drugi del programa ob odprtju razstave jaslic se je nadaljeval v Frančiškovi dvorani. P. Bogdan je po molitvi blagoslovil vse razstavljene jaslice – preko sedemdeset se jih je nabralo. Čestitke vsem ustvarjalcem! »Bomo morali priti vsaj še enkrat na Sveto Goro, da si ogledamo jaslice v miru in tišini,« je bilo slišati od marsikoga, ki se je v gneči prebijal skozi razstaveni prostor.

Že prvega dne si je razstavo ogledalo veliko obiskovalcev. Lepo vreme, ki je božične praznike posebej polepšalo, pa je pripomoglo, da je na razstavo privabilo izjemno število ljudi. Na velike praznike (božič, sv.

Štefan in dan samostojnosti, novo leto in drugi novoletni dan) so dežurni na razstavi našeli krepko čez tisoč obiskovalcev dnevno.

Kdor se je po odprtju jaslic zadržal na Gori do mraka, je bil nagrajen s prekrasno zarjo, ki se je po končanem dežju dvigala nad zahajajočim soncem in se raztezala od Jadranskega morja do vznožja Karnijskih Alp. Je prekrasna svetloba naznanjala prihod Njega, ki je Luč? Vsaka luč na zemlji naznanja Njega – Stvarnika svetlobe: »Ljudstvo, ki je hodilo v temi, je zagledalo veliko luč, nad prebivalci v deželi smrtne sence je zasvetila luč... Kajti dete nam je rojeno, sin nam je dan... Imenuje se: Čudoviti svetovalec, Močni Bog, Večni Oče, Knez miru.« (Iz 9, 1.5)

Petra Zavrtanik

Velika noč na Goriškem

*V svetem jutru Velike nedelje
na Kostanjevici pritrkava:*

*»Kristusu zmagavcu čast in slava!
Vsem, ki verujejo vanj, veselje!«*

*In s Kostanjevico v harmoniji
poje Pevma, Števerjan, Podgora.*

*Zadrhti v svetosti mlada zora,
ko prisluhne sladki melodiji.*

*V dan veseli se zbudi Gorica
z gradom svojim.*

*In čez njo zaplava
kot domača mila govorica
spev zvonov. Še Soča in Vipava
zveselita se vstajenja klica,
ko goriška združi ju planjava.*

Ljubka Šorli

Aleluja

*Aleluja, aleluja,
pojmo še mi,
Kristus iz groba vstaja in živi.*

*Pomlad nam naznanja radost,
Zveličar prihaja naproti,
iz groba vstaja.*

*Aleluja se poraja.
Kristus nam kaže posmrtno življenje,
upanje in odrešenje.*

*

*V Božjih rokah smo,
vse iz božjih rok prejemamo,
da znali bi poslušati glas srca,
kaj nam šepeta.*

*Kraljica majniška lepo pozdravljena,
v svežem cvetju in zelenju
vse se oživlja zdaj.*

*Sveta Gora je oživela
od narave in ljudi,
truma ljudi k Tebi bo hitela
Mati milosti.*

*Tam prosijo te vroče
za tolažbo in pomoč,
usliši njih prošnje vroče,
da življenju bomo kos.*

Minka Ogriz

P. Filipu Rupniku ob odhodu v naročje Vsemogočnega

Kdo bi pred dobrimi sedmimi meseci, ko smo se pripravljali na njegovo biserno mašo, pomislil, da mu ne bomo mogli voščiti za 89. rojstni dan? Gospod, ki se je v torek, 4. februarja, ozrl nanj, je uslišal njegovo večkrat povedano tiho prošnjo, naj ga vzame k sebi.

Rodil se je na Prešernov dan leta 1931 v majhni vasici Breznica pri Žireh, a je svojo mladost v vojnih časih preživel v Stari Oselici, kamor se je družina preselila. V veliki Rupnikovi družini z devetimi otroki

se je naučil živeti delavno, skromno in potrpežljivo, pa tudi v ljubezni drug do drugega, ljubezni do Boga in domače besede. Od otroštva je slutil, da bo duhovnik. Željo je udejanjil, čeprav so bili v povojnem času duhovni poklici v nemilosti.

Uspelo mu je preiti številne ovire, ker je bilo vse njegovo življenje prežeto z zaupanjem v Boga in njegovo pomoč. Vedno je z mirom v srcu vdano sledil klicu. Prevzela ga je svetost sv. Frančiška, ki mu je postal vzor. Rad je poudarjal: »Nalezem sem se duha sv. Frančiška in ta `bolezen` je postala kronična.« In tega duha je vključeval v svoje življenje in na njegov način uresničeval svoje poslanstvo. V srce si je zapisal geslo: »Nase pozabi in druge osrečuj,« in tako tudi deloval. O njegovi ponižni in hvaležni drži nam govori geslo, zapisano na novomašni podobici »Po milosti

božji duhovnik«. Od leta 1959, ko je prejel mašniško posvečenje, je lani preteklo 60 let. Biserno mašo je praznoval, da bi spomnil na lepoto duhovniškega poklica in bi se kdo od mladih odločil stopiti na to pot.

Služboval je na osmih različnih postojankah, za katere skrbi Slovenska frančiškanska provinca Sv. Križa, ponekod tudi po dvakrat, pa tudi v Italiji in daljni Avstraliji. Skoraj 15 let je živel med nami na Kostanjevici. Od leta 1971 do 1980 je bil magister novincev. Življenje v naši župniji je bilo v sedemdesetih letih zelo razgibano, razmahnilo se je tudi po zaslugi župnika p. Lojzeta Kosa in njegovih predhodnikov. A tudi p. Filip se z novinci, ki so se pripravljali na vstop v frančiškanski red, ni zaprl v samostan. Pomoč pri delu ter prisotnost fantov pri evharističnih daritvah je pripomogla k živosti občestva. Navezal je stike z mladimi iz veroučnih skupin in nastajala je močna mladinska skupina, ministrantov je bila cela četa, dekleta pa je navduševal za Marijino delo in tretji red. Redovni bratje so v duhovni enotnosti in predanosti zgradili prave temelje in trdne stebre aktivnega verskega življenja v župniji. Rad je spovedoval in ni se branil nobenega dela. Sprejel je duhovno vodstvo domače Frančiškove družine, ki se je ob njegovi asistenci okrepila in širila v druge kraje Primorske, s

pridobljenimi izkušnjami je kasneje postal narodni voditelj FSR. Vsakemu človeku je nevsiljivo ponudil besedo, zato je bila naša ploščad pred cerkvijo prijetna mnogim obiskovalcem. Življenjske usode je sprejemal s prizanesljivostjo, brez sodbe, pomagal je z nasveti. Tiho in nevpadljivo, blago, dobrohotno in dobrotljivo je podarjal samega sebe z obilico hudomušnosti. Mogoče vsega tega takrat še nismo začutili, vse to je prišlo na dan, ko se je pred petimi leti ponovno vrnil med nas. Sprejeli smo ga z vsem spoštovanjem, že utrujenega očeta, ki mu je starost že prinašala ovire pri gibanju. Poskušali smo mu vračati ljubezen, ki smo jo v mlajših letih prejeli. Svojih »mladih« ves čas odsotnosti ni zapustil, z mnogimi je ostal v tesnih stikih. Še posebej, ko je služil na bližnji Sveti Gori.

Občudovali smo ga, optimističnega in veselega, z veliko notranjo močjo, ko se je kot nekoč rad pomešal med ljudi, navezal stik, vedno z radostno

hudomušnostjo. Milo nam je bilo pri srcu, ko smo slišali njegov kleni glas med mašo, čeprav ga nismo videli. Izžareval je zadovoljstvo, ki smo ga ob njem čutili. Zato smo mu hvaležni za zgled, za darovanje in zapuščino, ki ostaja zapisana v naših srcih. Srečni smo, ker smo lahko z njim prehodili del življenja.

Od njega smo se z molitvijo in besedami zahvale v imenu župnije, nekdanjih mladincev, Frančiškove družine, ministrantov in sorodstva poslovili pri večerni maši zadušnici 7. februarja 2020; daroval jo je p. Niko Žvokelj ob somaševanju sobratov p. Vilija, p. Bogdana, p. Rafka in p. Vida ter g. Dragana Adama. Župnik p. Niko je v imenu sobratov na Kostanjevici povedal, kako potrpežljiv, nezahteven in zelo hvaležen je bil p. Filip do njih. Za vse je bil svetla lučka, ki je veselo zasvetila pri vsakem srečanju. Ne le oni, vsi so se radi srečevali z njim. Celotne žene iz zavoda Pomoč na domu so z veseljem prihajale k njemu in mu pomagale pri negi v zadnjih mesecih.

Ministranti so se mu zahvalili z besedami: *Niste veliko govorili, vendar ste nas s svojo prisotnostjo in nasmehom bodrili in opogumljali. Pogovori z vami so bili vedno zabavni in polni smeha. Z veseljem ste si vzeli čas za nas in to nam je ogromno pomenilo. Ministranti smo veseli in*

ponosni, da smo lahko delili Jezusov prostor skupaj z vami.

Ganljivo je bilo slovo nekdanjih mladincev, danes družinskih očetov in mam: *Da ima družina za prijatelja duhovnika, je nekaj čudovitega! Je staršem blagoslov in opora, otrokom pa neizmeren dar in milost. Ena izmed najopaznejših vrlin p. Filipa je namreč bila prav sposobnost navezave pristnih stikov. Sposobnost, da je znal nevsiljivo vstopiti v srce... Bilo je, kot bi Božji žarek vstopil v družino. Z obiskom je znal prijetno presenetiti tudi takrat, ko ga na Kapeli ni bilo več. Ko pa je prišel, je snidenje z njim bilo zelo doživeto. Še posebej tedaj, ko je na obisk prirajžal iz daljne Avstralije. Znal je ustvariti vzdušje, kot da bi razdalje, ki so nas ločevale, ne bile omembe vredne. P. Filip je vedel, kaj pomeni družina. Da je družina toplina, ki jo otroci potrebujejo bolj kot hrano. V naše mlade otroške duše je sejal gorčična zrna ljubezni do Jezusa.*

V imenu sorodstva se mu je poklonila nečakinja Irena z besedami: *Občudujemo vas v vaši jasnosti in predanosti Frančiškovi karizmi in se z veseljem spominjamo vsakega prijetnega druženja z vami, ki je pustilo sledi... Bogu in vam hvala, da ste nam s svojo skromnostjo in predanostjo duhovniškemu poklicu postali izjemen zgled ter navdih, da bi se tudi mi v našem vsakdanjem življenju trudili iskati Božji klic in mu zavzeto sledili.*»

Pogrebne maše na Sveti Gori, ki jo je na njegov rojstni dan daroval ljubljanski nadškof metropolit p. Stanislav Zore ob somaševanju provincialnega ministra p. Marjana Čudna, številnih sobratov in duhovnikov, se je udeležila velika množica ljudi z vseh koncev Slovenije. P. Stane in p. Marjan, ki sta bila pri njem v noviciatu na Kostanjevici, sta se z občutenimi besedami hvaležnosti spomnila njegove srčnosti in predanosti, zgleda in življenjskega darovanja. Svojo zahvalo je poslal tudi koprski škof dr. Jurij Bizjak.

Pri obeh mašah je pel Župnijski pevski zbor Kapela z zborovodkinjo Hermino Ličen, na orglah pa ga je na Sveti Gori spremljala mag. Vlasta Doležal Rus.

Bog naj mu bo bogat plačnik za vse dobro, ki smo ga prejeli po njegovih posvečenih rokah. Naj bo priprošnjik za našo župnijo pri Bogu!

Spomin na p. Leopolda Grčarja

Pri pogrebni maši p. Filipa na Sveti Gori smo izvedeli, da je Bog poklical k sebi tudi p. Leopolda Grčarja. Le dobro leto je živel med nami na Kostanjevici, a spomin na vedno nasmejanega in umirjenega patra se je zapisal v srca otrok, veroukarjev in njihovih staršev. Več časa je služil na Sveti Gori. V ušesih nam romarjem še vedno odmeva njegov pozdrav pred vrati svetogorskega svetišča: »Danes je Sveta Gora vaša!« Njegova uglašenost z Bogom je v najtežjih trenutkih bila v podaritvi *Hvala Bogu!* Mnogi osebni stiki so ljudi vezali nanj, četudi so ga morali poiskati na Brezjah, kjer je slovenskim jaslicam postavil čudovit spomenik. Gospod naj ga sprejme med Njegove izvoljence. Tudi njega se bomo spominjali v hvaležni molitvi.

*V imenu župnije Nova Gorica – Kapela
Mira Bastjančič*

Ob pogrebni maši p. Filipa Rupnika

V pismu Galačanom apostol Pavel našteva sadove Duha. Takoj za ljubeznijo postavi veselje (Gal 5, 22), kakor bi hotel reči, da ljubezen rojeva veselje in podarja bližino Boga. Naša duhovna izkušnja to potrjuje: bližje kot smo Bogu, bližje smo človeku in več pristnega veselja je v nas.

Taka bližina je bila življenjska drža p. Filipa, zato razumemo, zakaj si je za zlato in biserno mašo izbral enako geslo: Srečen tisti, ki najde svoje veselje v Gospodu. Filipovo veselje

z rojstnim imenom Franc v kmečki družini z devetimi otroki. V otroštvu mu je oče večkrat rekel: 'V Gorico boš šel študirat'. To je pomenilo semenišče.

Leta 1939 so se z Žirovskega ali iz Italije preselili v Jugoslavijo, v Oslico. Potem je prišla vojna, ko se o študiju ni govorilo. Prvi povojni osliški župnik Ferdin je leta 1945 oznanil, da bo odprto škofijsko malo semenišče. Kljub zatrdjevanju staršev, češ da je že prestar, je v semenišče vstopil leta 1946.

P. Filip je v Ljubljani obiskoval brata Cvetka, ki je odšel k frančiškankam in sprejel ime Leon. Ob obiskih se je p. Filip navzel Frančiškovega duha, že prej pa tudi od mame in sorodnikov, ki so bili tretjeredniki. Leta 1948 se je frančiškankam pridružil tudi sam. V prošnji za sprejem je napisal: »V sebi čutim milost redovnega poklica«. Pred leti mi je zaupal: »Vedno sem bil srečen redovnik. Povabilo od zgoraj je bilo močno. Naša družina je bila blagoslovljena z duhovnimi poklici. Poleg mene in Leona še brat Simon, ki je odšel h kapucinom!«

Po petem razredu sedme ali »uršulinske« gimnazije je sledil enoletni noviciat v Novem mestu in znova gimnazija v Ljubljani do

in njegova duhovitost sta kazala na Božjo bližino in na ljubezen do ljudi. P. Filip je znal poleg vseh življenjskih tegob in obveznosti ohraniti veselo, velikodušno in iskreno srce. V njem ni bilo nobene zvijače. Bil je dobrodušen, zato mu je srce samo od sebe pelo veselo pesem. Veselje ima to moč, da pošlje luč in svetlobo v globino človeškega srca. To moč veselja smo občudovali pri p. Filipu. V njem ni bilo teme in za nas je bil vse do konca veselje svetlobe. Ko se je smejal, je bil še posebej pravo sonce za vse okoli njega. Smeh je glasba duše in glasba Filipove duše je bila lepa.

P. Filip se je rodil 8. februarja 1931 v Breznici pri Žireh kot drugi otrok

mature leta 1954. Po odsluženem vojaškem roku je študiral teologijo v Ljubljani. V duhovnika je bil posvečen po četrtem letniku leta 1959.

Najprej je bil nastavljen v Kamniku. Ker je že pri vojaki obolel za tuberkulozo, je po zdravniškem pregledu takoj odšel za pol leta v bolnišnico na Golnik. Od tam leta 1962 na Sveto Goro pri Gorici, kjer je pomagal pri spovedovanju, po treh letih je bil nastavljen v Strunjan za župnika. Po šestih letih je bil imenovan za magistra novincev. To službo je devet let opravljal v samostanu na Kostanjevici. Rad je bil magister in v enem izmed najinih pogovorov je rekel: »Ponosen sem na svoje novince!« Leta 1980 je postal narodni voditelj Frančiškovega svetnega reda in za šest let je odšel v Kamnik. Nato je bil za štiri leta nastavljen za predstojnika na Sveto Goro. Od leta 1986 do leta 1995 je bil rektor romarske cerkve na Svetih Višarjah, nato je bil ponovno tri leta župnik v Strunjanu. Leta 1998 je odšel za sedem let v Avstralijo, v Sydney, kjer je deloval med izseljenci. O tem obdobju je rad pripovedoval anekdoto: »V bližini Merrylandsa je bila italijanska cerkev, kjer so izgubili svojega duhovnika. Tamkajšnji Italijani so nekega dne prišli naokrog in rekli, da so slišali, da je tu en Filipinec, ki govori italijansko.

'Ne,' sem rekel, 'ne Filipinec, pač pa Filip in res govorim italijansko'. Pa smo se dogovorili, da vsako drugo nedeljo mašujem pri njih!«

Od leta 2005 do 2014 je bil rektor romarske cerkve v Novi Štifti pri Ribnici. Zadnjih šest let je preživel na Kostanjevici. »Tako kot povsod je tudi tukaj veliko dobrih ljudi,« je o Kostanjevici rekel p. Filip in dodal: »Se čuti, da je Primorska res sončna!«

Pogosto je bil nastavljen v skupnosti, ki so skrbele za Marijina svetišča. P. Filip je to takole komentiral: »To, da sem bil lahko vedno blizu Marije, je gotovo velik Božji dar in velika milost. Jaz vedno čuvam Njo, Ona pa gotovo tudi mene.«

Na vizitaciji sem mu dejal: »P. Filip, v primerjavi z drugimi brati ste bili velikokrat prestavljeni!« On pa je odvrnil: »Ah, jaz sem kot tisti maček, ki vedno pade na noge, kakorkoli ga vržeš. Če boš spoznal, da sem kje potreben, rade volje grem kam drugam! Pomembna je korajža in ljubezen do ljudi. Če imaš rad ljudi, ti ne bo težko iti kamor koli in tudi ne delati med njimi. Osnovno je, da imaš človeški, prijateljski odnos, zanimanje in razumevanje, to je najbolj potrebno.«

Na vprašanje, katero obdobje njegovega duhovniškega in redovniškega življenja je bilo najlepše, je odgovoril: »Nekaj

posebnega je bilo, ko sem bil nastavljen samo za Frančiškov svetni red v Sloveniji! Bival sem v Kamniku, a sem bil ves čas na poti. Obiskoval sem bratstva. Prekrižaril sem vso Slovenijo od Prekmurja, Štajerske, Gorenjske, Dolenjske, do Primorske ... Bratje v samostanu so mi za šalo rekli, naj nalepim svojo sliko na vrata, da se bo vsaj vedelo, kdo naj bi v tisti sobi stanoval!

Zelo rad sem bil duhovni asistent Frančiškovega svetnega reda. Tako sem lahko naredil nekaj dobrega za Cerkev. Molil sem za ljudi, da bi se z večjim žarom oklepali evangelija po Frančiškovem zgledu. Imel sem rad Frančiškov svetni red in tudi lastno bratsko skupnost.«

Pater Filip je bil pristen in preprost Frančiškov brat. In predan. Zadnje čase sem ga pogosteje kot sicer spraševal, kako se počuti. Običajno je odgovoril: »Tudi bolezen je koristna. Svojo bolezen doživljam kot duhovne vaje.«

»Ali imate kakšno sporočilo za brate v provinci?« sem ga vprašal na zadnjem obisku letos januarja. Rekel je: »Naj zares verjamejo, da jih Bog hoče tam, kjer so. Naj se zavedajo, da bodo srečni samo takrat in v tistem, kar je zanje izbral Bog. Naj delajo in se žrtvujejo. Naj potrpijo. Vsak od nas lahko povsod kaj dobrega naredi.«

Prepoznavni znak p. Filipa je bila

dobrota. Dobrota pomeni prelivanje lastne duše v duše drugih. To prelivanje je p. Filip obvladal. Zaradi dobrote mu je bilo lepo živeti in je ostal v srcu otrok, ki verjame v ljubezen ljudi in plemenito v njih.

P. Filip je rad spoznaval nove kraje in nove ljudi. Verjamem in upam, da se zdaj veseli nebes, ki so neskončno lepša od vsega, kar je občudoval tukaj. Na vizitaciji mi je rekel: *Žalujem za mladostjo!* P. Filip, verjamem, da zdaj uživate mladost, po kateri ste hrepeneli. Papež Frančišek je napisal knjigo z naslovom *Bog je mlad*. Mlad pa ni samo Bog, ampak vsi, ki jih Bog sprejme v svoj večni objem. P. Filip, v tej mladosti večnosti ne pozabite prositi Vsemogočnega tudi za mladost naše province in izrekati naravnost v Božje srce prošnjo za

nove duhovne poklice.

Novomašno geslo p. Filipa je bilo povabilo *Molite, bratje...* Odzivimo se njegovemu vabilu. Molimo za p. Filipa, da se bodo v molitvi še naprej dotikale naše duše in da se bomo v vsaki molitvi spomnili in se zahvaljevali za vse, kar smo si pomenili.

V imenu Slovenske frančiškanske province izrekam vsem sorodnikom, ki ste vsi do zadnjega p. Filipu neskončno veliko pomenili, iskreno sožalje. Vsem, ki žalujemo za njim, pa je v tolažbo Jezusova beseda: "To je namreč volja mojega Očeta, da ima vsak, kdor gleda Sina in veruje vanj, večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan" (Jn 6, 40).

p. Marjan Čuden

Patru Leopoldu Grčarju

Mnogo ljudi je ob slovesu p. Leopolda naši slovenski frančiškanski provinci izreklo sožalje: Bil je milina in ljubezen v človeški podobi... Bil je luč... Njegove besede so vlivale pogum... To je bil sveti pater...

P. Leopold je bil s srcem in dušo zagledan v Jezusa, Marijo, sv. Frančiška in v jaslice. Zagledan pa je bil tudi v človeka. V enem izmed najinih pogovorov je dejal: »Ljudi je treba lepo sprejeti. Posebej v spovednici je potreben prijazen sprejem, saj so ljudje vedno bolj ranjeni.«

S svojo besedo in ljubeznijo je pomagal mnogim ljudem. Vesel je bil vsakega človeka, tako v cerkvi in spovednici ali zunaj nje. Iz njega sta kot pomladni veter vela mir in dobrota.

Rodil se je 13. maja 1939 v Ložah, v župniji Sveti Miklavž nad Laškim. Zelo ga je osrečevalo, da se je rodil na god fatimske Matere Božje in se ji

je za to posebej zahvaljeval. Krščen je bil na ime Andrej. Osnovno šolo je obiskoval v Brestanici. V tem času je postal mašni strežnik. Hvaležen je bil kaplanu, da ga je povabil k ministrantom. Mama ga je osem let vsako jutro poklicala ob petih, da je bil lahko v cerkvi že ob pol šestih, ob sedmih pa je vzel torbo in odšel proti šoli.

Nižjo gimnazijo je p. Leopold obiskoval na Senovem, višjo v Ljubljani. V frančiškanski red je vstopil na praznik povišanja Svetega Križa, 14. septembra 1954 v Novem mestu. Domači župnik Ivan Kolenko je v priporočilu zapisal: »Andrej je mirnega značaja, kot ministrant je vesten. Najbolj ga veseli cerkvena služba.«

Duhovniško posvečenje je prejel 29. junija 1965 v Mariboru. Da bi rad postal duhovnik, je prvič začutil po prejemu prvega svetega obhajila v baziliki lurške Marije v Brestanici. Po vrnitvi v klop je Jezusu izrekel prošnjo: »Daj, da postanem duhovnik!«

V 55 letih duhovništva je p. Leopold služboval od Kostanjevice nad Novo Gorico do Svete Gore, Ljubljane, Novega mesta, Kamnika, Nazarij do Marije Pomagaj na Brezjah. Ko je zvedel, da bo prestavljen na Brezje, je pokleknil pred Njeno milostno podobo in ji zaupal: »Marija, pravijo,

da bom prišel k Tebi!» Kot njen ljubeči odgovor v srcu je prejel tole spoznanje: »Če boš pa tukaj, moraš biti tako majhen, kot je Jezus v mojih rokah!«

Majhnost je bila odlika p. Leopolda. Bil je pričevalec ponižnosti, krotkosti in blagosti. Živel je majhnost otroka, ki ga je videl v Marijinih rokah na milostni podobi na Brezjah, in živel je majhnost, ki jo je videl v jaslicah. »Jaslice so življenje mojega življenja. Duša jasličarja mora biti odprta za Boga in lepoto,« je govoril.

Vesetje do izdelovanja jaslic je začutil, ko je njegov katehet na tablo s kredo z eno samo potezo narisal betlehemski hrib, z drugo pa votlino pod njim. To ga je spodbudilo, da je tudi sam začel izdelovati jaslice. Pri tem mu je pomagal njegov umetniški dar. P. Leopold je bil soustanovitelj muzeja jaslic na Brezjah in dolga leta predsednik Društva slovenskih jasličarjev, predvsem pa je bil apostol jaslic. Ko so ga spraševali o pomenu postavljanja jaslic, je odgovarjal: »Jaslice so starodavna lekarna, govorijo o ponižnosti in so šola življenja. Za jaslice je bistveno, da stojimo pred njimi, premišljujemo in se veselimo, da je bil Jezus rojen med nami. Iz jaslic se učimo skromnosti, preprostosti, miru, ljubezni, veselja in skupnega življenja v družini. Človek mora pred jaslicami čakati, utihniti, poslušati. Potem je nagovorjen. Tako lahko

pride do globokih odkritij in spoznanj. Jaslice odkrivajo človeku njegov sinovski odnos do Boga!«

K navdušenju nad jaslicami pa je p. Leopoldu pomagal tudi sv. Frančišek Asiški. Očaran je bil nad tem svetnikom, ki je v Grecciu prvi uprizoril žive jaslice. Spominjam se duhovnih vaj za ministrante med zimskimi počitnicami februarja 1977 v Novi Štifti na Dolenjskem. Voditelj duhovnih vaj p. Leopold nam je s tako svežino in močjo govoril o svetem Frančišku, da je bila to zame samo še pika na i in kar na teh duhovnih vajah sem prosil za sprejem k frančiškanom. »Čakamo te!« je odvrnil p. Leopold. Še danes sem mu hvaležen za te lepe besede dobrodošlice.

Zaradi zaobljube in hvaležnosti za rešitev iz stiske je slikar Leopold Layer leta 1814 naslikal milostno podobo Marije na Brezjah. Njegov soimenjak p. Leopold je bil tudi izjemen umetnik. Ni slikal na platno, ampak je milostno podobo Matere

Božje slikal v srca ljudi. Bil je ves Marijin. Še pred novo mašo se je srečal z Marijinim delom in to ga je močno zaznamovalo. Pripovedoval je, da je srečanju s to duhovnostjo znova postavil Boga in njegovo voljo na prvo mesto. Kot Marija.

Umetnik Michelangelo je v Sikstinski kapeli v Vatikanu naslikal prizor, kako se nekdo vzpenja v nebesa po jagodah rožnega venca. Tudi njemu je bil podoben p. Leopold. Vabil je k molitvi rožnega venca kot močnemu sredstvu duhovne preнове in posvetitve. Bil je duša Živega rožnega venca, ki ima danes vključenih že preko 16.500 molivcev. Člani živega rožnega venca molijo za Cerkev in za nove duhovne poklice, ki so bili velika skrb in ljubezen p. Leopolda. Na vizitaciji mi je rekel: »Bolj ko bomo živeli našo karizmo, bolj bo Bog dajal poklicev. Naša karizma je zelo lepa. Potrebna je edinost med nami. Potrebno je gojiti duha edinosti.«

P. Leopold, izprosi nam pri Bogu novih poklicev pa tudi duha edinosti, da bo naša karizma še bolj pristna, še privlačnejša in jo bomo živeli z večjo močjo!

P. Leopold je bil pobudnik brezjanskih pogovorov, doktor teologije, član mednarodne marijanske akademije, voditelj Frančiškanskega marijanskega centra, asistent krajevnega bratstva OFS, ljudski misijonar, voditelj

duhovnih vaj.... Kdo pa je bil p. Leopold za nas frančiškane, njegove brate? Sončna pesem, ki s svojim življenjem hvali Najvišjega, veselje prijaznosti, ogledalo ponižnosti, lilija čistosti, vzor ljubezni do bližnjega, čudovit pričevalec, podpora slabotnim, orodje Božjega miru, zgled molitve, trubadur nebeške Matere, pesnik božiča in brat z velikim srcem.

Ko te je zagledal, je običajno presenetil z besedami: »Ravnokar sem mislil nate!« P. Leopold, tega tvojega pozdrava ne bomo več slišali, a kljub temu vemo, da boš ves čas mislil na nas in nas po Mariji priporočal Nebeškemu Očetu.

»Vsa lepa si Marija...« molimo frančiškani vsako soboto Nebeški Materi v čast. P. Leopold, verujemo, da zdaj gledaš njeno lepoto in se veseliš, da se je tvoja vera spremenila v gledanje. Vemo, da je to gledanje čudovito in verjamem, da te je Bog sprejel z besedami: »Pridi, v malem si bil zvest, čez veliko te bom postavil!«

Vsem sorodnikom in vsem, ki ste imeli p. Leopolda radi, izrekam v imenu Slovenske frančiškanske province iskreno sožalje.

Ob smrti p. Leopolda se je iz daljne Avstralije oglasil p. Ciril Božič. Po elektronski pošti sem prejel njegovo pismo, v katerem je izrazil to, kar čutimo vsi bratje province: P.

Leopolda ohranjam v spominu srca. Z njim in ob njem sem spoznaval, doživljal in negoval frančiškansko bratsko povezanost.

Dobri in plemeniti mož, p. Leopold! Umetniška duša s srcem velikana. Ljubezen v izgorevanju za blagor bližnjega, velikokrat potrtega in zlomljenega človeka, ki je v patru Leopoldu doživel milostni pogled Marije Pomagaj v naročju z Detetom,

ki ga je pater Leopold tolikokrat položil v jaslice.

Hvala ti, dragi brat Leopold, za veliko pričevanje Božje dobrote, usmiljenja in zaupanja v Marijino in Jezusovo neizmerno ljubeče Srce. Počivaj v Marijinem in Jezusovem objemu!

p. Marjan Čuden

P. Leopold Grčar

»Ko mi je Gospod dal brate, mi ni nihče pokazal, kaj moram storiti. Toda sam Najvišji mi je razodel, da moram živeti po vzoru svetega evangelija« (FOP 14). S temi besedami je sv. Frančišek Asiški povedal, da so bratje dar. Frančišek jih ni načrtoval. Tudi pričakoval jih ni. Po spreobrnjenju, ki ga je iz veseljaškega mladeniča z voditeljskimi sposobnostmi spremenilo v potujočega pridigarja, ki je izžareval ljubezen do Boga, je postal privlačen. Ne po zunanosti, saj je bil razcapan. Beračil je za kruh, da se je preživiljal, in za kamne, da je mogel obnavljati cerkvice, ki so razpadale. In takšen, razcapan berač, poln Boga, je postal privlačen. K njemu so začeli prihajati bratje. In on jih je sprejemal kot Božji dar. In od Boga, iz njegovega evangelija se je učil, kako naj živi z brati.

Meni je Bog p. Leopolda podaril

za brata v začetku šolskega leta 1974-75. Prišel sem v Serafinski kolegij v Kamniku. P. Leopoldu je bila zaupana skrb za naše duhovno življenje. Pater je bil takrat navdušen zbiralec diapozitivov. Zbiralec pravzaprav ni prava beseda. On jih ni zbiral, ampak so bili diapozitivi njegov oznanjevalni pripomoček. Mislim, da je bila njegova ideja tudi povsem svojska ureditev mogočne zbirke diapozitivov, s katero je poskrbel, da je bila zbirka pregledna in da je lahko izbral diapozitive, ki jih je potreboval za duhovne obnove, misijone, za naša duhovna srečanja in še za neštete druge skupine. Verouk, tako smo ga takrat imenovali, smo imeli zvečer. Šestnajst in sedemnajstletniki smo bili po šoli in vsem drugem zaspani. V sobi je bila samo svetloba projektorja in blaga beseda p. Leopolda. Seveda smo dremali. A p.

Leopold nas ni nikoli ošteval, nikdar ni povzdignil glasu in nikdar nas ni zatožil prefektu, ki je bil odgovoren za nas. Danes vem, da se je do nas obnašal kot do bratov, ki mu jih je dal Gospod. Bil je poklican, da nam pomaga rasti in kot starejši brat nam je pomagal rasti. Dragi p. Leopold, hvala ti za to.

Ena od postaj življenja p. Leopolda je bilo svetišče na Sveti Gori. Tja je prišel v času, ko je bil gvardijan in rektor bazilike p. Martin Perc, izjemen človek in močno zapisan v zgodovino Svete Gore. P. Leopold je pripovedoval, kako se je z dvema kovčkoma gradiva vzpenjal po pobočju Skalnice proti svojemu novemu bivališču. Gradivo v kovčkih so bili članki in knjige o jaslicah, ki so bile že tedaj njegova velika ljubezen.

A na Sveti Gori ni zaslovel kot strokovnjak za jaslice, zaslovel je kot pridigar. Sam sem na Sveto Goro prišel dolgo za njim, desetletja za njim. Časi so se spreminjali, tudi

frančiškani na Sveti Gori smo se menjali, nekateri romarji pa so desetletja ostajali isti. Ostrmel sem, ko so romarji iz Vipavske doline, pravzaprav niti ne iz Vipavske doline, ampak iz vasi na njenem severnem robu, pripovedovali o pridigah p. Leopolda. Po desetletjih so se spominjali, kaj je p. Leopold pridigal takrat, ko so priromali na Sveto Goro. To je bilo nekaj neverjetnega. Da romar nosi skozi desetletja v srcu pridigo, ki jo je slišal na Sveti Gori. Le kako je p. Leopold povedal svoje pridige, da so si jih ljudje zapomnili čez desetletja?

Mislim, da je p. Leopold tudi tukaj živel zgled in naročilo sv. Frančiška Asiškega. Sv. Frančišek je namreč bratom v 3. poglavju Vodila naročil: »Svojim bratom pa svetujem, jih opominjam in spodbujam v Gospodu Jezusu Kristusu, naj se ne prerekajo in prepirajo, kadar hodijo po svetu, in naj ne sodijo drugih, ampak naj bodo krotki, miroljubni in skromni, blagi in ponižni. Z vsemi naj vljudno govore, kakor se spodobi« (PFVod 3). Oznanjajo naj torej z življenjem, šele po posebni poklicanosti tudi z besedo, kakor drugje pravi Frančišek.

Tretji prizor, v katerem vidim p. Leopolda, pa so jaslice. Ljubezen njegovega življenja! Pa ne kot predmet njegovega študija, tudi ne kot estetska prvina naše narodne

vernosti. Ne. Jaslice so bile zanj način oznanjevanja, katehetski pripomoček, s katerim je v ljudeh budil vero v Gospoda Jezusa Kristusa. Tudi v tem primeru p. Leopolda vidim kot pravega Frančiškovega brata.

Kadar je sv. Frančišek spregovoril o Jezusu, je vedno uporabil besede: *Jezus Kristus, ubogi in križani*. Ko je Frančišek leta 1223 prvič dobil dovoljenje za postavitev jaslic v Grecciu, je kot razlog za to navedel, da bi želel nekako s telesnimi očmi videti, kaj vse je manjkalo Jezusu Kristusu in njegovi presveti Materi v revščini betlehemskega hleva.

Gre za veliko več kot za idilično slikanje Jezusovega rojstva. Gre za inkarnacijo, za učlovečenje Jezusa Kristusa, ki je pravi Bog in pravi človek. V zrenju Jezusovega učlovečenja v Betlehemu je sv. Frančišek Jezusa doživljal kot učlovečenega Boga. Zato je bilo tudi njegovo dožemanje evangelija doživljanje in življenje inkarniranega evangelija – postavljenega v ta svet, v svet nemoči in greha, da bi stopili na pot odrešenja.

Tudi p. Leopold je vedel, da je evangeliju treba dati meso in kri. Njegovo strokovno in ljubiteljsko ukvarjanje z jaslicami ni bila zasanjanost v čarobnost figuric, ki nastopajo v jaslicah – čeprav

jim je posvečal veliko pozornost – ampak je bilo povabilo kristjanom, naj učlovečenje Božjega Sina uresničujejo vsem svojem življenju, naj vsako življenje na svoj način postane jaslice, v katerih se nam Bog razodeva in podarja danes.

Ob koncu tega razmišljanja se mi postavljajo vprašanja za vas, dragi bratje in sestre. P. Leopold je bil voditelj Živega rožnega venca. Bo ta veriga molitve za nove poklice zamrla, ker je p. Leopold umrl? Bo Frančiškova družina na Brezjah ugasnila, ker je umrl p. Leopold, ki je bil njena duša? Bodo molitvene ure, ki so se skozi desetletja bivanja p. Leopolda tukaj na Brezjah umolkile, ker njega ni več? Če se bo to zgodilo, mi dovolite trdo besedo, potem njegovo življenje in delovanje ni pustilo sledov. Če

pa boste vse to znali nadaljevati, čeprav bo potrebno po Svetem Duhu prepoznati kako in na kakšen način, in bo potrebno odkriti drugačne motive za prihajanje na Brezje, potem bo njegovo življenje in delo ostajalo rodovitno.

Dragi p. Leopold. Šest let sva živela skupaj, tukaj na Brezjah. Kot brata in delavca v Božjem vinogradu. Pomagal sem ti pri tvojih zamislih in ti si mi stal ob strani ob mojih. Občudoval sem te, kako si znal poiskati sodelavce za različne pobude, zlasti za Živi rožni venec. Zdaj te prosim, da s pokojnimi člani Živega rožnega venca oblikuješ nebeški Živi rožni venec, da boste pred obličjem nebeškega Očeta prosili za nove duhovne, redovne in misijonske poklice za našo Cerkev. Prepričan sem, da nebeški Oče

takšne množice molivcev ne bo spregledal.

Vsem Frančiškovim bratom in vsem tistim, ki ste bili s p. Leopoldom v življenju tesno povezani, izrekam sožalje. Naj vam Bog obriše solze in vam okrepi vero v večno življenje.

Dragi p. Leopold. Velikokrat sem te slišal, kako si ljudi blagoslavljal s prošnjo: *Na priprošnjo Marije Pomagaj naj Bog blagoslovi vaša srca in vaše misli, da boste v življenju naredili čim več dobrega in srečno prišli v nebeško kraljestvo*. Naj te Bog na priprošnjo Marije Pomagaj sprejme v veselje svojega kraljestva. Počivaj v miru in se pridruži svojim bratom, s katerimi si slavil Boga in oznanjal njegovo ljubezen. Amen.

p. Stane Zore, ljubljanski nadškof metropolit

Pismo patru Leopoldu Grčarju

Brezje, vroč poletni dan leta 2003. V spominskem Parku Miru stoji veličastna skulptura Svete Družine, genialna zamisel Staneta Kolmana, 1998. Med Jožefom in Marijo bela silhueta Jezusa, ki nas vabi z razprtimi rokami, v daljavi križ. Slonim ob skulpturi - najbolj izraziti podobi moje takratne strahovite praznine. In potem – Njegov dotik - povabilo pred Vaše obličje, p. Leopold! Soočenje z Vami se me je močno dotaknilo. Po uvodni predstavitvi vrsta zelo

osebnih vprašanj; v spomin se mi je zasidralo: *Ali zavirate bogatašem?* Odgovor: *V bistvu jih pomilujem, ker ne vedo, kam z denarjem, zato so stalno prestrašeni. Mislim, da nas obremenjuje vse, kar imamo več, kot potrebujemo*. Vaš odgovor: *In imeli boste vsak dan več!* In nasvet - pred skulpturo Gospodova molitev! Edina molitev, ki mi je ostala iz otroštva in jo molim naglas, velikokrat pa v mislih. In nekaj v dobrodelne namene!

Moja prva spoved, saj sem se pri devetih letih povsem oddaljila od Cerkve. Spominjam se, da sem Vam takrat napisala obsežno pismo, v katerem sem izrazila, kaj mi je soočenje z Vami pomenilo; žal rokopisa nisem ohranila, ker bi me danes še kako zanimal.

In potem - v katehumenat! Priznati moram, da me je presenetila kvaliteta duhovnih voditeljev, predvsem pa zdravilni učinek Svetega pisma. Sledilo je romarsko potovanje v Grčijo pod vodstvom dr. Matjaža Maksimilijana, ki nam je odkrival skrivnosti apostola Pavla; in to prav v velikonočnem času, ko se je poslavljala papež Janez Pavel II. Pa vrsta duhovnih vikendov pod odličnim vodstvom: Nazarje, Vipavski Križ, Sveti Duh pri Škofji

Loki, Ignacijev dom, Sveta Gora, ki je postala moje duhovno središče.

Nekega sončnega januarskega dne pa spet na Brezjah. Prevzele so me čudovite jaslice v baziliki Marije Pomagaj, še posebej muzej jaslic, v katerem ste zbrali prave jaslične mojstrovine z vseh koncev. In drugi duhovni pogovor z Vami, pater Leopold! V spominu mi ostajajo Vaše besede, *da imamo grehov toliko kot smeti*; največkrat pa se jih niti ne zavedamo, tako da je včasih kar težko zbrati svoje pregrehe in jih izpostaviti. In Vaš nasvet, kaj naj preberem.

In enkrat v velikonočnem času Vas je Gospod napotil tudi na sončno Primorsko, kjer ste v mirenski cerkvi imeli izjemno sv. mašo; pa ravno primeren čas za tretje soočenje z Vami. Ne spominjam se več Vaših besed, vem pa, da je bila tista velika noč karseda sončna.

Prav na letošnji dan slovenskega kulturnega praznika, ko smo se poslavljali od p. Filipa Rupnika v baziliki Kraljice Svetogorske, ki ste ji nekdanj služili tudi Vi, je med pogrebno mašo zaskrbelo Vaše ime: *p. Leopold Grčar!* Je to mogoče?

Hvala Vam, p. Leopold, za vse tople besede, ki sem jih bila deležna od Vas in so me pripeljale v Njegovo varno bližino! Za svoje plemenito delo že prejimate bogato plačilo.

sv

Poklon Francetu Bevku (1890 – 1970)

Pod Sabotinom, nad smaragdno Sočo, ki tik pod Solkanskim mostom hiti proti morju, je pred petdesetimi leti našel svoje zadnje zemeljsko počivališče France Bevk, eden najbolj priljubljenih primorskih pisateljev. Člani Goriškega literarnega kluba Govorica se na kulturni praznik vsako leto zberejo na solkanskem pokopališču in se s cvetjem in besedo poklonijo svojemu primorskemu Čedermacu.

Poleg orisa dogajanja v zaporu iz Bevkovega zapisa *Mrak za rešetkami** je letos beseda tekla tudi o položaju naše materinščine v sod-

obnem času. Znano je, da so se prav primorski duhovniki vztrajno upirali fašističnim pritiskom za ohranjanje materinščine vsaj v cerkvi. In Bevkov roman *Kaplan Martin Čedermac* (1938) pripoveduje prav o tem, kako se slovenski duhovnik izpostavlja grožnjam fašistične oblasti.

Žal pa smo danes v naši samostojni državi priče neverjetni politični kampanji in pritiskom, ko se v imenu globalizacije izpodriva slovenski jezik na naših visokih šolah in na univerzi v prid angleščini. Da ne bi trgovali s svojim maternim jezikom, smo lani podpisovali peticijo, usmerjeno na SAZU, in to prav z uvodnimi besedami našega velikega jezikoslovca p. Stanislava Škrabca, ki je v svojih Jezikoslovnih spisih zapisal:

Naša slovenščina je torej, prepričani smemo biti, eden najlepših jezikov na svetu. Mi bi ta jezik morali ljubiti ko dragocen dar, ki nam ga je Bog dal, varovati ga skerbno vsake poškodbe in učiti se ga sè vso pridnostjo in natančnostjo. Brez učenja ni znanja, brez znanja ne blagostanja, ne uspeha, ne napredka. Najboljše orglje ne bodo lepo pele tistemu, ki se ni zadosti orgljati učil. Najpopolniji, najplemenitiši jezik ne bo rešil svojega naroda, ako ga ta ne ceni, ako se zanj malo meni. Prej ali potlej se bo takemu narodu jezik potujčil, pohabil in poterl, dokler

bo naposled popolnoma zamerl in zginil in sè svojim jezikom bo tak n-maren narod sam zginil s tega sveta – podlaga tujčevi peti!

Glejmo, da ne bomo mi tak narod!

Vredno si je zapomniti tudi besede iz časopisnega članka (Nedeljski dnevnik, 2016) o Avstrijcu dr. Reinhardu Padingerju, sicer znanstvenemu raziskovalcu na graškem inštitutu za energetske naprave, ki mu je priučeno znanje slovenščine v zadnjih desetih letih razširilo obzorje slovenske pokrajine, kulture, zgodovine te posebne dežele.

Sam ugotavlja, da je *slovenščina aristokratka med jeziki; da Slovenci razmišljajo dvakrat hitreje kot Avstrijci in tako dosti hitreje sledijo informacijam*. Dr. Padinger pravi, da se je v slovenski jezik zaljubil.

Na lepoto in veličino našega jezika nas morajo torej opozarjati tujci!

Katarina Vuga

* France Bevk je leta 1926 odsedel štiri mesece v goriškem zaporu v samici. Takrat je ogromno pisal. Med drugim je ob 700-letnici smrti Frančiška Asiškega zapisal dokumentarno povest Brat Frančišek, ki je bila v trenutku razprodana.

Pri bratih frančiškanih v Kamniku

Dan, kigaje naredil Gospod. Tik pred slovenskim kulturnim praznikom. Po posredovanju p. Bogdana Knavs, svetogorskega gvardijana, sva se s p. Benediktom oglasila v Frančiškanskem samostanu Kamnik, od koder je lani avgusta prišel p. Bogdan na Sveto Goro.

Povod za to pot je bila želja po srečanju s p. Pashalom Gorjupom, ki je med leti 1995 in 2004 služil Gospodu pod okriljem Kraljice Svetogorske. Po večletnem služenju na različnih koncih, kot so bili izmenoma Ljubljana-Marijino oznanjenje (frančiškani), Šiška, Kamnik, Maribor, Nazarje, nazadnje

spet Kamnik, si je želel priti v eno od Marijinih svetišč in leta 1995 je z veseljem sprejel mesto Božjega služabnika pri Kraljici Svetogorski.

S. p. Pashalom sva se zbližala leta 1998, ko sem prevzela lektoriranje Svetogorske Kraljice, katere pobudnik za ponovno izhajanje je bil prav p. Pashal. Prva številka je izšla že takoj ob njegovem prihodu na Sveto Goro, ob božičnem času decembra 1995. Torej poteka letos kar okroglih 25 let, odkar izhaja tretjič to pomembno svetogorsko glasilo.

Po dobrih 15 letih je bilo srečanje z nekdanjim svetogorskim

gvardijanom pravo doživetje. V njegovem dnevnem prostoru s pogledom na pobeljene Kamniške Alpe, ki so blestele v žarkih zimskega sonca, se je razvil razgiban klepet.

Spomini na Sveto Goro: Kot 15-letnik je pomagal urejati vinograd p. Otmarju, takratnemu župniku na Kapeli nad Novo Gorico, in nekega dne se je prvič povzpел na Sveto Goro. Leta 1955, ko je dve leti služil v

vojski, so ga za eno leto prestavili na Kapelo; takrat se je večkrat povzpел na Sveto Goro pomagat pri strežbi ali v zakristiji. V šestdesetih letih je služil v Ljubljani pri Marijinem oznanjenju in je pogosto vodil mlade ministrante na duhovne vaje na Sveto Goro – preko Družine so tako spoznavali Primorsko.

Iz časa, ko je služil na Sveti Gori, se mu je globoko zasidrala v spomin izginula votivna podoba Marije, ki jo je nekdo odnesel iz kapele sv. Mihaela. Čutil in želel je, da bi se ta dogodek enkrat zapisal. Povedal je nenavadno zgodbo:

»Če nisem delal v baziliki ali okrog nje, sem vsaj dvakrat na dan obiskal Jezusa v baziliki. Nekega dne sem opazil, da v kapeli sv. Mihaela manjka votivna podoba Marije. Občutil sem žalost, pa tudi strah, da bi se to lahko ponavljalo. O tem sem obvestil brate frančiškane v samostanu. Čez nekaj dni sem spet šel na ogled okolice; na stopnicah pred vhodom v zakristijo sem opazil vrečko. Ko sem jo odprl, glej čudo – iz nje je zablestela pogrešana podoba. Skupaj z Marijo na podobi sva se zahvalila Jezusu za ta čudež.

Po nekaj dneh so prispeli v samostan trije obiskovalci. Predstavili so se in ena od profesorice je povedala, da poučujejo na eni od srednjih šol v Novi Gorici. Začela je pripovedovati,

da so odkrili, kako si je eden od dijakov želel imeti podobo Marije na platnu. Njegovsošolec mu je obljubil, da mu bo izpolnil željo. In votivna podoba se je kmalu preselila v njegovo domačo spalnico. Naslednji večer pa je v omari začelo ropotati, kakor da se prevračajo kozarci. In ker se je to ponovilo še drugi večer, je mama pozvedovala pri sinu, kje je dobil sliko. Sin je povedal, da mu jo je dal prijatelj. Tretji dan je bil ropot tako zastrašujoč, da je mama zahtevala, naj sliko vrne na mesto, kjer je bila. In tako se je slika znašla pred zakristijo.

Želel sem zapisati ta nenavadni dogodek, ki bo morda komu poživil vero in ljubezen do Kraljice Svetogorske. Ave, Brezmadežna!»

*

Čas tistih devetih let, ki jih je p. Pashal kot gvardijan svetogorskega svetišča preživel na Sveti Gori, je bil zelo razgiban. Iz ljubezni do Svetogorske Kraljice je delal predvsem za češčenje sv. Rešnjega telesa in za ljudi. Vendar je kot predstojnik samostana skrbel še za vrsto drugih stvari. Pod strokovnim vodstvom zadnjega Plečnikovega učenca Danila Fürsta je bila obnovljena kapela prikazanja, urejena razsvetljava in okolica bazilike, speljana klančina do svetogorske bazilike za invalide, dograjen je bil Mladinski center TAU, urejena pot do Frančiškovega hriba in na njem postavljen spomenik sv. Frančiška, vrata je odprl Marijanski muzej, ki hrani stare spominske rekvizite, obnovljena je bila kapelica Treh kraljev po zamisli arhitekta Veljka Valenčaka, ki je naredil načrt za atrij (klančina, kapelica za prižiganje sveč, lapidarij). Mozaik Matere Božje v kapelici je delo arh. Marte Jakopič Kunaver. Pa še veliko drugega...

V tem času se je začela tudi razdalja med Sveto Goro in Krajevno skupnostjo Solkan krajšati. S svojim umirjenim značajem in modrostjo je p. Pashal znal navezovati stike ne samo z verniki, ampak tudi s tistimi, ki so se občasno zadrževali na Sveti Gori. Ob veliki noči in za božič je prostovoljce, ki so vsak

po svoje prispevali v svetogorski mozaik dobrih del, vedno razveselil z drobnim, izvirnim darilcem, ki ga je izročal največkrat osebno. Veliko priljubljenost med ljudmi je bilo opaziti ob njegovem odhodu s Svete Gore sredi poletja 2004, ko so se od njega poslovili številni prijatelji, s katerimi je vzpostavil stike prav v tem svetišču. Krajevna skupnost Solkan in Mestna občina Nova Gorica sta mu za vse, kar je dobrega naredil za svetišče in ljudi, podelili posebno Priznanje.

*

Na skupnem kosilu, ki ga je z veliko ljubeznijo pripravila prisrčna gospodinja Pavla, so se zbrali še p. Franci Seničar, p. Lovrenc Anžel in p. Simon Peter Berlec, ki je v času, ko je bil svetogorski gvardijan (2016 – 2019), restavracijo pri Kraljici Svetogorski spremenil v pravo romarsko gostišče; 18. februarja je odletel v Avstralijo in želimo mu, da bi se v daljni deželi počutil karseda domače.

P. Lovrenc nam je potem razkazal bogato knjižnico *Donata Valvazorja*, ki hrani okrog 10.000 enot dragocenega starega gradiva. Tu je originalna izdaja Valvazorjeve Slave Vojvodine Kranjske v petih knjigah, prva izdaja Dalmatinove Biblije, neprecenljive inkunabule (prvotiski med leti 1445 in 1501), Megiserjev slovar štirih jezikov iz leta 1744, prvi popisni katalog iz leta 1760, po katerem je dr. Jaro Dolar strokovno uredil knjižnico.

Na poti v frančiškansko cerkev sv. Jakoba se je pogled ustavil ob prastari rdeči bukvi, ki se že tristo let bohotno košati in skrivnostno prikriva zvonik. Ob oltarju so pod sv. Jakobom dragocene relikvije sv. Primoža in sv. Felicijana.

In nazadnje še postanek v kamniški knjižnici, ki je po dolgoveznic politično-ideoloških peripetijah pred petimi leti končno prevzela ime po izjemnem, dalj časa prezrtem kamniškem pesniku Francetu Balantiču. Spomin mi je priklical stihe iz pesmi *Zasuta usta*, ki je po izidu njegove pesniške zbirke

Muževna steblika I. 1984 našla mesto tudi v srednješolskih učbenikih. Iz pesmi veje slutnja povojne kalvarije:

*Nekje pokopališče je na hribu,
brez križev, rož, grobovi sami
in prek razpadlega zidu rumena trta,
ki išče luč z ugaslimi rokami.*

*Ležim v globini tiho, tiho,
v dolini mrzel je večer in pust.
Pri meni noč je in mi sveti.
Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust!*

Dan, ki ga je naredil Gospod. Svetal od sonca in bogat v srcu. Pravo kulturno doživetje. Hvala p. Pashalu Gorjupu za izčrpen pogovor in bratom frančiškanom za izkazano gostoljubje. Naj vsem pričakovanje Vstalega vlije novih moči za vztrajanje na Njegovi poti.

Katarina Vuga

Obisk Maroka ob 800-letnici mučeništva Frančiškovih bratov

16. januarja letos je minilo 800 let od mučeništva prvih mučencev iz reda manjših bratov. Sv. Berard je skupaj s še štirimi brati pretrpel mučeniško smrt v mestu Marakeš v današnjem Maroku. V tem mestu so na ulicah oznanjali Kristusa, dokler jih niso prijeli. Maroški sultan Miramolin jih je dal obsoditi na

smrt. Brate so najprej pretepli in jih nato zvezane vlačili po mestnih ulicah. Silili so jih, da bi sprejeli muslimansko vero. Ker se niso hoteli odpovedati krščanski veri, jih je obglavil sam sultan. V spomin in počastitev maroških mučencev sem se od 16. do 23. februarja odpravil v Maroko po poteh naših prvih mučencev. Obenem je bila to tudi priložnost, da sem spoznal zgodovino in pokrajino te čarobne dežele.

Maroko je država – kraljevina, ki si je izborila ponovno samostojnost leta 1956, za časa sultana Mohameda V., ki je postal tudi prvi kralj. Zdaj vodi državo njegov vnuk, kralj Mohamed VI. Od leta 1912 do 1956 je bil Maroko pod francoskim protektoratom, kar se pozna v arhitekturi in jeziku,

saj še danes večina Maročanov govori tudi francosko. Uradni jezik je danes arabščina, poleg nje pa v zadnjih desetletjih še barberski jezik. Barberi so prvotni prebivalci Maroka, ki so se ohranili vse do današnjih dni, posebej v notranjosti dežele. Tudi po prihodu Arabcev v 7. stoletju so ohranili svoj jezik, kulturo in tudi mnoge svoje običaje, ki so jih inkulturirali tudi v islamsko vero, ki so jo takrat sprejeli. Tudi danes so Maročani večinoma muslimani, kristjanov je danes okoli 23 tisoč, kar je neznatna manjšina. Kristjanov je bilo bistveno več v času francoske nadvlade, ko so se Francozi množično preseljevali v Maroko, vendar je večina kristjanov v šestdesetih letih prejšnjega stoletja Maroko zapustila. Na krščanstvo danes spominjajo redke cerkve, v katerih bogoslužja skoraj ni več. Sam Maroko ima danes okrog 36 milijonov prebivalcev, večina izmed njih živi v velikih mestih. Največ prebivalcev ima obmorsko mesto Casablanca, kjer v strogem centru in okolici mesta živi okrog 6 milijonov prebivalcev.

V Casablanci je v nedeljo pristalo naše letalo. Vendar smo se že naslednji dan odpravili v notranjost dežele, kjer smo si v prihodnjih dneh ogledali štiri zgodovinska mesta, najprej Rabat, ki je danes glavno mesto Maroka. V mestu je mogočna kraljeva palača in mavzolej prvega

maroškega kralja po ponovni neodvisnosti – Mohameda V. in njegovega sina Hasana II. Pot nas je vodila do drugega kraljevega mesta – Meknesa. Glavno mesto dežele je postalo v 17. stoletju, ko je tu vladal

najmogočnejši vladar Moulay Ismail. Najstarejše kraljevo mesto pa je Fez, ustanovljeno v 9. stol. Ponaša se z drugo najstarejšo univerzo na svetu in si zaradi tega upravičeno zasluži status kulturnega, verskega in intelektualnega središča države. Mnogi pravijo, da je sprehod po starem delu mesta kakor preskok v svet pravljič iz Tisoč in ene noči. Med obiski starega dela smo se seznanjali ne samo z zgodovino, temveč tudi z mnogimi obrtmi, ki so žive še danes. Tako smo videli ročno izdelovanje tradicionalne feške keramike, ročno barvanje usnja, tkanje itd.

Pot nas je vodila tudi preko visokega gorovja Atlas. Pokrajina,

ki smo jo občudovali, je bila tipično puščavska, s pastirji in čredami ovac, koz, vmes so se našli še osli. Seveda niso manjkale kamele, ki so nas nadvse navdušile. Pred nami pa je bil še moj osrednji cilj potovanja, ki je zame postalo romanje - mesto Marakeš, kraj mučeništva naših manjših bratov. Marakeš je nastal v 12. stoletju in je eno od štirih zgodovinsko kraljevih mest. Velja za najbolj barvito mesto Maroka in ga imenujejo »rdeči biser«. To ime je dobil po svoji opečnati barvi, ki nas spremlja na vsakem koraku. Ko sem se sprehajal po starem delu mesta, se mi je zdelo, da sem se vrnil v čas maroških mučencev. V mestu tudi sicer dobi človek občutek, kakor da bi se čas ustavil že pred nekaj stoletji. Ozke uličice polne prodajalcev, velik trg z mošejo, prebivalci v tradicionalnih nošah... Skoraj pravljичno je bilo gledati piskače, ki so igrali kačam; te so se dvigale in plesale. Nič kaj pravljичno pa seveda ni bilo našim prvim

mučencem, ki so na tem kraju za pričevanje o Kristusu pretrpeli kruto mučeništvo. V Marakešu sem se v molitvi povezal z mučenci – posebej na trgu v starem delu mesta. Poleg molitve sem tudi sicer vsak dan začel z jutranjo mašo. Maroškim mučencem sem priporočil sebe, naš red in provinco ter vse Frančiškove brate in sestre. Naj nam naši prvi mučenci izprosijo gorečnost in predvsem pogum v pričevanju za Kristusa sredi tega sveta.

Bogu sem neizmerno hvaležen, da mi je bilo dano obiskati to čudovito deželo in mesto mučeništva naših bratov. Hvaležen sem vsem dobrotnikom, ki so mi omogočili to romanje, prav tako bratom province, ki so mi dali zeleno luč za potovanje. Za mano je čudovita izkušnja, ki me je močno zaznamovala in me bo spremljala vse življenje.

p. Benedikt Emberšič

TEMELJI SLOVENSTVA - dragoceno darilo Škrabčevi knjižnici

Letošnji kulturni praznik je bil tudi za Škrabčevo knjižnico in Frančiškanski samostan na Kostanjevici v Novi Gorici velik praznik: postala je bogatejša za dragoceno knjigo *Temelji slovenstva*. V sredo, 5. februarja, sta dr. Karl Bonutti, ki je knjigo kupil zato, da jo daruje Škrabčevi knjižnici, in p. Marjan Čuden v imenu Slovenske frančiškanske province Svetega Križa, podpisala posebno listino o prenosu lastništva. P. Marjan je dr. Bonuttiju izrazil veliko hvaležnost za dar in dodal: »Sv. Frančišek je naročal bratom, naj dišijo po Bogu. Ta knjiga bo dišala po vaši velikodušnosti, g. Bonutti. Niste samo naš prijatelj, ampak naš brat.«

Karel Bonutti, dolgoletni dobrotnik samostana in župnije, je povedal, da je na Kostanjevici vedno našel mir in sprejetost pri Frančiškovih bratih in ga na ta kraj vežejo najlepši spomini. Prestižna knjiga

v bibliofilski izdaji, ročno vezana v usnje s pozlato na robovih strani, ima lastniško listino pod številko 150 (od 300 izvodov). *Knjiga, ki že na pogled vzbuja spoštovanje, izpostavlja najpomembnejše mejnike v zgodovini slovenskega naroda in postaje na poti njegovega razvoja. To so dogodki ali obdobja, ko so izjemni, genialni posamezniki s svojim ustvarjalnim delom postavili Slovence ob bok drugih evropskih narodov, je bilo zapisano na vabilu. Zapisane in listine, ki to dokazujejo, so iskali, raziskovali in ovrednotili štirje ugledni slovenski znanstveniki in profesorji: dr. Aleš Gabrič, dr. Peter Štih, doc. dr. Luka Vidmar in dr. Jernej Kosi.*

Dr. Luka Vidmar z ZRC SAZU v Ljubljani, tudi sodelavec tednika Družina, je bil eden izmed avtorjev, ki je v pogovoru z zgodovinarjem dr. Renatom Podbersičem predstavil

knjigo in namen take izdaje. Tako knjigo, ki dokumentira narodov obstoj, ima večina narodov ali držav, ki hočejo vedeti, kdo so, kje so njihove korenine in se želijo zavedati svoje preteklosti in razvoja. Tudi prej smo Slovenci raziskovali svojo preteklost, a ta knjiga sistematično, podrobno in dokumentirano umešča Slovence v zgodovino evropskih in drugih narodov po vseh zgodovinskih obdobjih od 6. stoletja dalje. Dr. Vidmar je raziskoval obdobje poznega srednjega veka od 16. do 19. stoletja. Ugotavljal je, da slovenščina nekoč ni bila le jezik podeželskega ljudstva, pač pa so jo znali in uporabljali marsikateri izobraženci in tudi plemstvo, čeprav je bil uradni jezik običajno nemščina. V razgovoru sta se govornika dotaknila tudi 100-letnice Univerze v Ljubljani, ki bi se morala ponašati z veliko višjo obletnico delovanja, glede na to, da so bile visoke šole ustanovljene pri nas že v 16. stoletju.

Knjigo je na predstavitev prinesel

dr. Aljoša Harlamov, glavni urednik Cankarjeve založbe, ki je Škrabčevi knjižnici podarila posebno stojalo, na katero je namestil knjigo. Dragoceno knjigo, ki se jo pregleduje z rokavicami, si bo lahko vsak obiskovalec Škrabčeve knjižnice ogledal in bral, izposoditi pa se je ne bo dalo. Ker je to velika pridobitev tudi za mesto Nova Gorica, sta se prireditve udeležili podžupanja ga. Elena Zavadlav Ušaj in direktorica Goriške knjižnice Franceta Bevka ga. Irena Škvarč.

Dogodek sta z glasbo počastili pianistka Eva Dolinšek in sopranistka Milena Košuta, ki je zapela Prešernovi pesmi Strunam in Pod oknom. Gostitelj prireditve je bil p. Bogdan Rus v imenu Frančiškanskega samostana na Kostanjevici, povezovalno besedo pa Mirjam Brecelj, vodja Škrabčeve knjižnice, ki bo hranila in varovala to dragoceno knjigo.

Mira Bastjančič

Obnovljene originalne štukature na korni ograji v cerkvi na Kostanjevici

V župnijski cerkvi Gospodovega oznanjenja Mariji na Kostanjevici že od leta 2017 potekajo restavratorska dela in obnova fresk ter štukatur, najprej na luneti, nato cerkvenem stropnem oboku, pa spet obnova štukatur, tako da smo se že navadili grobih gradbenih odrov v cerkveni ladji. A vsakič, ko so jih odstranili, smo si oddahnili. Tako je bilo tudi konec novembra, ko so zavzete restavratorke končale z obnovo in restavratorskimi deli na korni ograji

in okenskih okvirih na koru. Te štukature ter štukature okrog freske na levi strani glavne cerkvene ladje so preživele bombardiranje cerkve in samostana v 1. svetovni vojni in so originalne. Narejene naj bi bile ob gradnji cerkve okrog leta 1650, vendar so restavratorke pri globinskem čiščenju in odstranjevanju beležev na ščitih, ki jih držita keruba ob centralni plošči, odkrile letnico 1639, torej so stare kar 380 let. Ob odstranitvi zaščitne tkanine smo kar osupnili nad obnovljenim biserom naše cerkve; doslej nismo zaznali, da je korna ograja tako presenetljivo lepa, zasijala je v prvotnem slonokoščenem izgledu.

Na praznik Brezmadežne, 8. decembra, je obnovljeno korno ograjo je po slovesni maši blagoslovil novogoriški dekan g. Alojzij Kržišnik. Umetnostna zgodovinarka Barbara Jaki je opisala zgodovino cerkve in razvoj štukaturne umetnosti, ki se je iz Rima razširila po vsej Evropi. To vrsto okraševanja stavb, ki so jo prvotno uporabljali za okrasitev bogatejših vil in pomembnih stavb, je podrobno raziskovala doma in jih primerjala s podobnimi po sosednjih državah. Najprej so to delo zaupali umetnikom - kiparjem, kasneje pa so manj zahtevno okrasje ulivali in izdelovali zidarji.

Vodja obnove Marta Bensa je predstavila delo restavratorske skupine. Med obnovo se je pokazalo, da so štukature v resnici bolj poškodovane in celo nevarne, zato se je delo precej zavleklo. Postopke čiščenja in utrjevanja so

morali večkrat ponavljati in sušiti. Odstraniti so morali umazanijo, različne beleže in propadle dele. S posebno malto so rekonstruirali manjkajoče dele in zgladili površino ter z injiciranjem posebnih kemičnih snovi poskrbeli za utrditev. Obnovo

je spremljal ZVNKD iz Nove Gorice, ki se zaveda zgodovinske in umetniške vrednosti cerkve na Kostanjevici, župnijske cerkve župnije Nova Gorica - Kapela. Naša cerkev na »mali Sveti Gori« spada med najstarejše in najlepše na severnem Primorskem. Dediščino, ki nam je zaupana, bomo skrbno pazili in jo ohranjali bodočim rodovom.

Mira Bastjančič

Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN

Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN je samostojna, neodvisna strokovna invalidska organizacija, ki ima status reprezentativnosti za osebe z gluhoslepoto v Sloveniji. Je tudi polnopravna članica Evropske (European Deafblind Union) in Svetovne zveze gluhoslepih (World Federation of the Deafblind) ter ima vso mednarodno podporo. Sodeluje v mednarodnih aktivnostih in raziskavah ter podpira dogodke oziroma spremembe v dobro vseh oseb z gluhoslepoto v Evropi. Je edina slovenska organizacija, ki zastopa gluhoslepoto v mednarodnem prostoru.

Združenje gluhoslepih Slovenije DLAN je bilo ustanovljeno leta 2005, z namenom ugotavljanja, zagovarjanja in zadovoljevanja posebnih potreb ter zastopanja interesov oseb z gluhoslepoto. Združuje osebe z gluhoslepoto in njihove zakonite zastopnike iz vse

Slovenije. Osebe z gluhoslepoto sodelujejo v vseh organih združenja in odločajo z večinskim glasom.

V letu 2022 bo Slovenija predsedovala Evropi na področju gluhoslepote.

Ljudje z gluhoslepoto in sporazumevanje z njimi

Pri ljudeh z gluhoslepoto govorimo o hkratni oviri sluha in vida do tolikšne mere, da se ovirani čuti ne morejo medsebojno kompenzirati. Gluhoslepota je izjemno raznolika. Nekateri posamezniki se že rodijo gluhoslepi, drugim se kasneje v življenju pojavi še druga ovira, tretji pa postanejo gluhoslepi po 65. letu. Razlogov za to je seveda več.

V Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN uporabljamo enoten izraz osebe oziroma ljudje z gluhoslepoto, saj gre v prvi vrsti za osebe, ki jim je gluhoslepota samo okoliščina, v kateri živijo. Če se odločimo za tovrsten pristop do ljudi, jim pravzaprav dajemo možnost, da pokažejo, kar zmorejo in znajo. Slednje pa je izhodišče, da lahko skupaj soustvarjamo.

Sporazumevanje z ljudmi z gluhoslepoto lahko poteka samo individualno. To je temeljni pogoj

za uspešnost. Zaradi hkratne ovire sluha in vida se ljudje z gluhošlepoto zanesljivo lahko opirajo le na dotik, vonj in okus. Tako je dotik pri sporazumevanju eden najpomembnejših in najzanesljivejših kanalov za pridobivanje informacij. V Združenju gluhošlepih Slovenije DLAN uporabljamo 23 načinov sporazumevanja z ljudmi z gluhošlepoto. Mnogi ljudje z gluhošlepoto na začetku sodelovanja z nami nimajo ali imajo le delno izoblikovan način sporazumevanja, zato je naša skupna naloga, da izberemo in razvijemo prilagojen način sporazumevanja, ki se bo pri posamezniku izkazal za uspešnega. Pri izboru načina sporazumevanja upoštevamo številne dejavnike: Kdaj je nastala katera od ovir, ali ima oseba poleg ovire sluha in vida še druge ovire, kolikšni so ostanki enega ali drugega senzornega čutila, katera od ovir je primarna, kakšno je posameznikovo podporno okolje, kakšne so njegove dosedanje izkušnje, usvojena znanja itd. Pri sporazumevanju z osebami z gluhošlepoto je treba vedno prevajati tako avditivne kot tudi vizualne informacije.

Številni načini sporazumevanja potekajo prav preko dotika. To pomeni, da sta sogovornika (oseba z gluhošlepoto in tolmač) v nenehnem telesnem stiku. Zato je posebej potrebno izpostaviti spoštovanje in

etičnost, ki sta nujna predpogoja za uspešno sporazumevanje.

Sporazumevanje z ljudmi z gluhošlepoto je kot nekakšen ples, pri katerem se zahteva tesno sodelovanje sogovornikov. Če želimo, da je uspešno, je potrebno, da se sogovornika nenehno prilagajata drug drugemu.

Tolmačenje ljudem z gluhošlepoto

Ljudje z gluhošlepoto po slovenski zakonodaji nimajo pravice do tolmača za gluhošlepe. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (2002) daje pravico do tolmača gluhim osebam, ki pred strokovno komisijo izkažejo znanje o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Oseba z gluhošlepoto, ki ne pozna znakovnega jezika oziroma le-ta ni njegov način sporazumevanja, ne more uveljaviti pravice do tolmača.

Prav tako je treba izpostaviti, da tolmači za slovenski znakovni jezik niso usposobljeni za tolmačenje gluhošlepim.

Združenje gluhošlepih Slovenije DLAN usposablja tolmače za gluhošlepe in specialiste za delo z gluhošlepimi z namenom, da se jim uredijo temeljne človekove pravice. To je namreč nujno, da bo človek z gluhošlepoto razumljen in bo razumel svet. Tako malo je treba storiti, da se zarišejo nasmehi na obrazih ljudi z gluhošlepoto, toda zaradi uveljavljanja lastnih interesov kot družba še vedno prevečkrat preslišimo krike najšibkejših in

ne storimo koraka, da bi izboljšali življenje sočloveku.

Tolmač znakovnega jezika za gluhe pride ob dogovorjenem času na dogovorjeno mesto in prevede sporočilo iz govornega jezika v znakovni jezik in obratno. Posamezni tolmač za znakovni jezik lahko istočasno prevaja sto gluhim

in vsi prisotni bodo sporočilo razumeli, če le uporabljajo znakovni jezik.

Vloga tolmača za gluhošlepe pa je povsem drugačna. Tolmač za gluhošlepe lahko istočasno prevaja samo eni osebi. Pri tolmačenju osebi z gluhošlepoto in delu z njo se vedno preseže osebni prostor. Tolmač najprej zagotovi, da oseba z gluhošlepoto pride od domače kuhinjske mize do kraja, kjer bo potekalo tolmačenje. To pomeni, da poskrbi za varno spremljanje od točke A, običajno od doma, do točke B, torej do kraja tolmačenja. Na poti poskrbi za prenos vseh avditivnih in vizualnih informacij v razumljivem načinu sporazumevanja. To največkrat poteka z uporabo kombinacije različnih načinov sporazumevanja, ki jih posameznik z gluhošlepoto uporablja, vsekakor ob upoštevanju optimalnega izkoristka posameznikovih ostankov enega in drugega čutila ter njegovih zmognosti in sposobnosti. Ob koncu tolmač poskrbi za to, da posameznik z gluhošlepoto lahko vzpostavi stik s sogovornikom in se mu predstavi. Poleg prenosa vseh avditivnih in vizualnih informacij v pogovoru je potrebna pomoč gluhošlepemu pri vseh nadaljnjih aktivnostih, npr. pri iskanju papirjev, ki jih ima s seboj. Tolmač mu pomaga, da se podpiše, se usede na stol, po potrebi ga pospremi v sanitarije ipd. Vseskozi

je ob njem in mu prevaja vse avditivne in vizualne informacije. Po opravljenem pogovoru poskrbi, da oseba z gluhoslepoto varno prispe iz točke B v točko A, torej v varno domače zavetje.

Tolmač za gluhoslepe mora tako poleg številnih načinov sporazumevanja poznati še načine spremljanja, dobro poznati osebo z gluhoslepoto, dalhkov največji meri prenese informacije, ki jih uporabnik želi sporočiti, ob tem pa upoštevati tisti način sporazumevanja, ki ga uporabnik najbolje razume. Poleg vsega navedenega mora tolmač in specialist za delo z gluhoslepimi znati prepoznati situacije, v katerih je treba osebi z gluhoslepoto nuditi strokovno pomoč in podporo. Za uspešno, kakovostno delo se mora med osebo in tolmačem oziroma specialistom za delo z gluhoslepimi razviti zaupanje, ki ga spremljata spoštovanje in

etičnost. Pri tolmačenju in delu z ljudmi z gluhoslepoto potrebujemo povratne informacije o tem, ali je oseba pravilno razumela sporočilo, zato je treba nenehno preverjati razumljeno, kar pomeni, da oseba z gluhoslepoto za nami ponovi to, kar je razumela. Tako se sproti prepričamo, ali nas razume.

Pomembno je tudi, da večkrat povzamemo bistvo svojega sporočila oziroma ponovimo, morebiti preverimo z zastavljenimi podvprašanji. Seveda je naše ravnanje odvisno od posameznika, od njegovih zmožnosti oziroma sposobnosti, od tega, kako dobro ga poznamo in kako skladni smo z njim v sporazumevanju.

Ovire, s katerimi se srečujejo ljudje z gluhoslepoto

Ljudje z gluhoslepoto se vsakodnevno srečujejo z najrazličnejšimi težavami,

ki jih prinaša življenje. Mnogi izmed njih ne živijo v podpornem ali dovolj podpornem okolju, zaradi česar se srečujejo s še večjimi ovirami.

Z največjimi ovirami se srečujejo v vsakodnevnem sporazumevanju, mobilnosti in orientaciji. Ovire pa so prisotne pravzaprav pri skorajda vseh vsakodnevnikih aktivnostih. Vsekakor pa lahko rečemo tudi, da za ljudi z gluhoslepoto obstajajo zelo veliki izzivi tudi na družbeni ravni. Še posebej zato, ker so najbolj odrinjeni na rob družbe, so ljudje z najmanj pravicami v slovenskem prostoru, pogosto se morajo pred zakonom odločiti, ali bodo gluhi ali slepi in ne gluhoslepi, njihov glas se še vedno premalo sliši, v družbenem prostoru največkrat še vedno niso povabljeni k diskurzu, niti takrat, ko se jih zadeva neposredno tiče.

V Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN osebam z gluhoslepoto

nudimo celostno pomoč skozi intersekcionalni pristop. Izvajamo socialnovarstveni program, ki je vključen v mrežo javnih socialnovarstvenih programov in edini namenjen osebam z gluhoslepoto. Ljudem z gluhoslepoto je na voljo Dnevni center, ki je odprt osem ur dnevno, od ponedeljka do petka. Poleg tega izvajamo še 11 različnih socialnovarstvenih programov, namenjenih osebam z gluhoslepoto, nekateri pa vključujejo tudi pomoč svojcem oseb z gluhoslepoto. Vse storitve so brezplačne.

V Združenju gluhoslepih Slovenije DLAN se vsakodnevno trudimo krepiti moč vsakega posameznika z gluhoslepoto in skupaj z njim odkrivati smisel njegovega življenja.

Vera ljudi z gluhoslepoto

Vera v Boga odigra ključno mesto v življenju teh ljudi. V številnih primerih je prav vera tista, ki jim daje moč, upanje in smisel življenja. Avtorji v svojih opisujejo pomen vere v njihovem življenju:

»Prepričana sem, da ne bi obstala, če ne bi imela vere. Voljo mi je

dajala prav vera, Bog. Ko nisem bila sprejeta med ljudmi, sem se močno oklepala Jezusa, kar je ostalo še do danes. Veliko mi pomeni, da lahko grem pogosto k sveti maši. Tam se počutim sprejeta in dobim dovolj moči in milosti za nadaljnje življenje.»

Vir: Matičič, Z. (2019), Gluhoslep notranje sliši, je notranje razsvetljen. V: Pleterski, J. et. al.: *Zgodbe ljudi, ki poslušajo s srcem in gledajo z dlanmi: Živeti z gluhošlepoto*. Ljubljana: Združenje gluhošlepih Slovenije DLAN: 85).

»Pred Marijinim oltarjem sem se opravičil, prosil odpuščanja in se zahvalil. Potem sem šel v službo, povedal, da sem zaspal, in se opravičil. Opazili so, da imam na obrazu rdeče črte, in me spraševali. Na obeh straneh sem imel odtise, ker sem v cerkvi dolgo slonel na železni ograji.«

(Vir: Polutnik, A. (2019), Gluhoslep notranje sliši, je notranje razsvetljen. V: Pleterski, J. et. al.: *Zgodbe ljudi, ki poslušajo s srcem in gledajo z dlanmi: Živeti z gluhošlepoto*. Ljubljana: Združenje gluhošlepih Slovenije DLAN: 35).

Izhajajoč iz potreb ljudi z gluhošlepoto izvajamo mesečno svete maše v prostorih Združenja gluhošlepih Slovenije DLAN. Svete maše za ljudi z gluhošlepoto prostovoljno izvaja pater Bogdan Knavs, ki je dolgoletni prijatelj in zaupnik ljudi z gluhošlepoto. Po sveti maši z veseljem stopijo do njega, ga prosijo za kakšen nasvet ali mu zaupajo kakšno od svojih skrivnosti. Moč njegovih besed je pomembna, da v sebi najdejo moč, s katero lahko premagujejo vsakodnevne izzive.

Knjižne novosti na področju gluhošlepote v letu 2019

Ob Evropskem dnevu gluhošlepih, 22. oktobra 2019, smo izdali dve knjigi, ki sta doživeli izjemno pozitiven odziv strokovne in laične javnosti. Knjigi predstavljata izjemno noviteto v slovenskem prostoru in tudi mnogo širše. Obe knjigi sta nastali v tesnem sodelovanju z osebami z gluhošlepoto.

Knjiga ***Zgodbe ljudi, ki poslušajo s srcem in gledajo z dlanmi: Živeti z gluhošlepoto*** predstavlja 14 individualnih zgodb ljudi z gluhošlepoto. Je prvo književno delo, pod katerega so se kot avtorji podpisali ljudje z gluhošlepoto.

S knjigo smo želeli predstaviti raznolikost gluhošlepote, ki je nikakor ne moremo stlačiti pod gluhoto ali slepoto, naglušnost ali slabovidnost. Gluhošlepota je povsem samostojno področje in kot tako jo je treba tudi obravnavati. Knjiga je poleg tiskane oblike na voljo tudi v elektronski obliki in zvočnem zapisu, kasneje še v drugih prilagojenih zapisih (slovenski znakovni jezik, lahko branje) ter v angleškem jeziku. S tem želimo narediti knjigo dostopno čim širšemu krogu bralcev in jih ozavešiti o področju gluhošlepote. Knjiga se bo sčasoma še dopolnjevala z zgodbami tistih ljudi z gluhošlepoto, ki bodo izrazili željo po tovrstnem sodelovanju.

Knjiga *Haptični načini sporazumevanja z ljudmi z gluhošlepoto*, katere avtorica je dr. Simona Gerenčer Pegan, prvič predstavlja tovrstni način sporazumevanja z ljudmi z gluhošlepoto. Vsebuje 113 osnovnih haptičnih znakov, predstavljenih skozi nazorne opise in profesionalne fotografije. Besede smo izbrali in znake razvili v tesnem sodelovanju z ljudmi z gluhošlepoto v Združenju gluhošlepih Slovenije DLAN in Združenju tolmačev gluhošlepih Slovenije TAKTIL. Znaki so povsem prilagojeni okolju in kulturi, v kateri živimo. Uporabljajo

se kot dopolnilno sporazumevanje z osebami z gluhošlepoto – osnovni namen je prenos vseh vizualnih informacij sočasno ob prevajanju slušnih informacij. Znaki se izvajajo na zgornjem delu hrbta, ramenih in zgornjem delu nadlakti prejemnika informacij. Zaradi izjemnega odziva med ljudmi z gluhošlepoto že načrtujemo pripravo nadaljevanja knjige.

Če imate tudi sami hkratno oviro vida in sluha oziroma poznate koga, ki se sooča s tovrstnimi izzivi, vas prijazno vabimo, da stopite v stik z nami. Z veseljem vam bomo prisluhnili ter vam posvetili potreben čas za pomoč.

Za vse dodatne informacije smo vam na voljo.

Združenje gluhošlepih Slovenije DLAN, Trebinjska ulica 7, 1000 Ljubljana

Kontakt: ob delovnikih od 8.00 do 16.00, ob torkih od 10.00 do 18.00

Tel/fax: (01) 542 20 03, GSM: 040 558 832, e-mail: zdruzenje.dlan@gmail.com, spletna stran: www.gluhošlepi.si

Pripravila dr. Simona Gerenčer Pegan
Slikovni material: Združenje DLAN

Ljuba Mati

Ljuba Mati,
Ti si meni srček zlati,
ko bi mogel, ko bi smel,
k Tebi bi prišel, Te objel.

Ljubi moji vsi poznani,
ljubi Jezus, Ti me brani
in pa ljubi angel moj,
pridi k meni ti nocoj.

Bomo vsi se veselili,
rožni venec bi molili,
to rešitev naša je,
kdor tega zaveda se.

Srečen sem, če z vami sem,
v nebesih pridem vam v objem.

Na zemlji pokoro bomo storili,
v nebesih pa se veselili.

Ljubi Bog, Ti Oče naš,
Ti vse to speljati znaš,
hvala Ti, hvala Ti,

Tvoji smo otroci mi.
Ti si nam življenje dal,
s tem si nas obdaroval,
hvala Ti na vekomaj,
k Tebi prišli bomo v raj.

Zdaj na zemlji še prebivam,
v Združenju DLAN
srečo, radost jaz uživam.

Gospa Simona, hvala vam
in drugim vsem,
ki osrečili ste me.

Življenje naše le eno je,
od rojstva pa do smrti,
ljubi Bog, na Tebe smo oprti.

Janko Plesec

Svetogorska Kraljica 1938/1939 mesečnik svetogorskega svetišča

V času, ko je bila Primorska najbolj izpostavljena fašističnemu pritisku, je goriški nadškof **Karol Margotti** uspel doseči, da je cerkvena oblast ob 400-letnici prikazanja Matere Božje na Sveti Gori dopustila izhajanje mesečnika Svetogorska Kraljica. Časopis je izhajal od 1. aprila 1938 do 1. decembra 1939, torej do objave zaključne slovesnosti. To je bil v tistem času edini primorski časopis, ki je poleg italijanskega smel izhajati tudi v slovenskem jeziku.

Svetogorska Kraljica je v časopisnem formatu A2 (40 x 60 cm), obsega štiri strani in je redno izhajala vsak prvi dan v mesecu. Odgovorni urednik je bil **p. Viljem Endrizzi**, devet let predstojnik svetogorskega svetišča (1930 – 1939). Tiskala se je v Gorici, vzdrževala z naročnino - 5 lir in prostovoljnimi prispevki. Imela

je stalne rubrike, med katerimi je izjemno pomembna prvič zapisana zgodovina Svete Gore v rubriki *Iz svetogorske zgodovine*, podlistek *Vrt Marijin*, pa *Svetogorska kronika*, *Zvezdnato nebo oznanja slavo božjo*, *Kotiček resnice – brez rokavice ...*

Osrednji del seveda zavzema priprava na praznovanje 400-letnice prikazanja Matere Božje pastirici Uršuli Ferligoj, glavna svečanost 25. in 26. junija 1939 in zaključek vseh slovesnosti na nedeljo, 8. oktobra 1939.

Vsebinsko je Svetogorska Kraljica zelo bogata in pestra. Predstavila je *Marijina svetišča* v naši deželi; v rubriki *O tem in onem* je poročala o pomembnih dogodkih iz cerkvenega dogajanja doma in po svetu; obeležila je okrogle obletnice velikih Božjih služabnikov, kot *dr. Jakob Missia*, goriški nadškof in kardinal, ki je našel svoje zadnje zemljsko

počivališče v svetogorskem svetišču; Venceslav Bele, med drugim tudi avtor romarske pesmi *Svetogorska Mati mila*; dr. Josipa Srebrniča, solkanskega rojaka, 43 let krškega škofa, ki je nekaj dni pred glavno slovesnostjo obiskal Sveto Goro; obeležila je nenadno smrt papeža Pija XI. in ustoličenje novega papeža Pija XII. 2. marca 1939, opozorila na njegovo prvo okrožnico *Summi Pontificatus*, v kateri izraža papež zaskrbljenost ob začetku druge svetovne vojne v Evropi...

Vsako številko popestri tudi nekaj stihov; tu je stara grgarska pesem *na Sveti Gori skup zvonit...*, potem *Na Skalnici sveti, Svetogorski venec*. Največ pesmi je posvečenih Mariji, še posebej *Svetogorski Kraljici, Kronana devic Marija, Svetogorski Materi za jubilej*; tudi osrednji dogodek je oznanjen s pesmijo: *400-letnica prikazanja Matere božje na Sveti 1539 – 1939*; pa še veliko drugih zanimivih stihov...

Naj v tem velikonočnem času obudimo pesem **Ranjeno Srce**, pod katero je podpisan Srečko:

*Zakaj, zakaj je ranjeno
Srce Odrešenikovo?
Odprto je vsem žalostnim,
je dom miru utrujenim.
Srce presveto, varuj nas,
da tvoji bomo slednji čas.*

*Zakaj, zakaj to trnje je
krog Jezusovega srca?
Oj, grešnik zbada Jezusa,
a Jezus kliče, išče ga.
Srce presveto, kliči nas,
da tvoji bomo slednji čas.*

*Zakaj, zakaj ta rdeča kri
kaplja iz božjega Srca?
Za vse ljudi studenec je,
izmiva naše madeže.
Srce presveto, čisti nas,
da tvoji bomo slednji čas.*

*Zakaj, zakaj nam plamen ta
svetlo iz Srca plameni?
Ogreva Jezus mlačnega,
da vnel bi ga, zato gori.
Srce presveto, vnemi nas,
da tvoji bomo slednji čas.*

*Zakaj, zakaj ta bridki križ
kipi iz božjega Srca?
Zato, da se pri njem učiš
zvesto ljubiti Jezusa.
Srce presveto, uči nas,
da tvoji bomo slednji čas.*

Brat Dragan Vampola, ki je dobrih deset let oblikoval tretjo izdajo Svetogorske Kraljice, je iz prvega časopisa izbral besedila *Iz svetogorske zgodovine*, ki so v celoti objavljena v Svetogorski Kraljici september 2003 - avgust 2010. Zanimiva besedila iz rubrike *Kotiček resnice – brez rokavice*, pod katerimi se podpisuje Srečko, so objavljena v glasilih med leti 2003 in 2008.

Eklat: škof Krški dr. Josip Srebrnič, solkanski rojak, ki je 17. VI. 1939 pel na Sv. gori pontifikalno polnočnico in imel slavnostni govor.

Podlistek *Vrt Marijin* najdemo v številkah od maja leta 2008 do decembra 2011, a žal le v osmih delih; kliče torej k nadaljevanju, saj podlistek zavzema vseh 21 števil Svetogorske Kraljice. Pozornosti je vredna rubrika *Zvezdnato nebo* oznanja slavo božjo, ki razodeva Stvarnika in njegovo neskončno popolnost. Zadnje, 16. besedilo, slavi lepoto vesoljstva. Vredno bi bilo tudi ta besedila predstaviti v zdajšnji Svetogorski Kraljici.

Vsa zahvala gre nekdanjemu bratu Draganu, ki je na pobudo p. Pashala Gorjupa kar nekaj ključnih besedil na novo objavil, saj je danes ta dragocena izdaja Svetogorske Kraljice le redkost v nekaterih knjižnicah.

Če bi štiri strani časopisa, ki ga obsega vsaka številka te pomembne predvojne publikacije, prenesli na današnji format Svetogorske Kraljice, pomeni to 24 strani, torej vsebuje celotna Svetogorska Kraljica 1938/39 okroglih 500 strani raznovrstnega gradiva, torej za dokaj obsežno knjigo.

Katarina Vuga

Svetogorski meh za uganke in za smeh

Otroške o spovedi

Pri spovedovanju za otroke je neki duhovnik opazil, da se je deček, ki se je pravkar vračal iz spovednice, hudo jokal. Duhovnik se mu približa in ga vpraša: »Deček, zakaj jokaš, ali si morda pozabil na kakšen greh?« Deček odgovori: »O ne, za pokoro moram zmoliti pet očenašev, znam pa samo enega!«

*

Šolarja je vprašal po sveti spovedi stari oče: »Ali si odkritosrčno povedal tudi to, da si jabolka kradel?« Fantič pa: »O, za tisti greh sem že opravil pokoro s palico.«

*

V Svetogorski Kraljici 1938/39 je poseben kotiček namenjen hudomušnosti. Kraševac Jakob Trobec je bil med prvimi, ki se je odločil leta 1906 (ko je bila odprta proga Trst – Bohinj – Jesenice) odpotovati z vlakom do Gorice, potem pa peš na Sveto Goro. Na poti do Solkana in čez Preval na Goro doživlja različne nezgode, a se mu preko Gorice, kjer kupi podobo Marije za darilo bratu, uspe srečno vrniti domov.

Nezgode Jakoba Trobca v sedmih slikah se začenjajo s šaljivi stih, ki nakazujejo njegove doživljanje na romarski poti do Svete Gore.

Otroška modrost

Župnik: »Koliko časa sta bila Adam in Eva v raj?«

Tonček: »Da so bila jabolka zrela.«

*

Župnik: »Kdo je rekel: Človeku ni dobro samemu biti?«

Pepček: »Danijel v levnjaku.«

*

Župnik: »Zakaj praznujemo kristjani nedeljo in ne soboto?«

Anica: »Zato, ker se moramo v soboto očediti.«

*

Župnik: »Zakaj ne vidimo duše?«

Janezek: »Zato, ker je pod kožo.«

Trobca Jernej je šel na Goro, k Materi na božjo pot; ob življenje bil bi skoro, tol'ko je imel nezgod.

V vlaku

Ni imel s seboj nič cvenka, niti listka voznega. le pomoč gospoda Zdenka iz zadrege reši ga.

V Solkanu

Po Solkanu burja brije, pot na Goro izgreši... Divji veter ga odkrije, v Sočo mu klobuk sfrči.

Na Prevalu

Dela z uro tu kupčijo, slab denar za to dobi - ker ne ve za hudobijo, se denarcev veseli.

Na Sveti gori

V svetogorski ga gostilni strog žandar v pesti dobi... Ga zapre v zapor zasilni, v trhljem podu obvisi.

In še to se je zgodilo, da mu dežnik je zgorel; za marelo mu je milo, sam ostal je vendar cel.

V Gorici

Po Gorici se sprehaja, kupi sliko za spomin... Gleda, kaj se tam dogaja, med veljaki – kraški sin.

Domov

Da si jopič svoj izpraši, ga skoz okno pomoli... Oster glas ga pa preplaši, jopič mu iz rok sfrli.

Ko na cesti ženo sreča, ga nahruli prav strašno; ji poboljšanje obeča, se na vozu vrne z njo.

So doma vsi preveseli, da se oče vrnil je; so Mariji hvalo peli za prestano vse gorje.

Veliko družinsko veselje je bila spominska podoba, za katero je Trobec prejel po pošti sledeči zapis:

Jerneja je Trobca rešila samo Tvoja roka premila, o Mati, na slavni Tvoj god, iz mnogih nevarnih nezgod.

To zna ves bodoči naj rod, ki molil in delal bo tod.

Iz SK 1938/39 izbrala
Katarina Vuga

Zahvale in prošnje

Predraga Devica Marija. Prosim Te za zdravje in mir v naši družini. Da bi se imeli radi, se spoštovali in sprejemali drug drugega. Amen. Hvala Ti za vse in ostani z nami za zmeraj.

Pavličevi in Velikonja Zale in tatko

Signore Gesu. Grazie per tutte le tue grazie del anno 2019. Grazie Madre Santissima per le Tue intercessioni e gli aiuti del 2019. Grazie San Giuseppe per il tuo patrocinio, grazie s. Michele per la tua protezione durante il 2019.

Marina

Marija, prosim Te za zdravje, ljubezen, razumevanje v družini in hvala Ti za vse dobro, kar sem prejela v prejšnjem letu. Blagoslovi moje najdražje in moj dom. Hvala iz srca!

Anastazija

Draga mati Marija Svetogorska! Varuj mojega sina, naj bo zdrav in naj si najde srečo in ljubezen v življenju. Saj to je največje bogastvo sveta. Daj zdravje vsem domačim in naj se imamo radi še naprej in prosim zdravlja zame. Hvala ti iz srca. Moj klic naj pride k tebi.

Hvaležna vernica

Sveta Marija, hvala Ti za vso dobroto in hvala, ker me čuvaš pred zlom. Prosim te za zdravje in srečo v družini, da bi bil Jan še naprej zdrav in vesel fantek. Prosim Te, da bi se dojenček, ki ga nosim pod srčkom, rodil zdrav. Hvala!

Tvoja hčerka

Svetogorska Kraljica, naj bo to leto boljše. Podari mu zdravlja, sreče in ljubezni. Naj se mu uresniči srčna želja. Prosim te tudi za vse ljudi, naj živijo v miru, ljubezni in medsebojnem razumevanju. Hvala Ti!

Cvetka

Draga Marija! Zahvaljujemo se Ti za Tvoje varstvo in Te še naprej prosimo, da nas varuješ na vseh naših poteh in preizkušnjah. Daj nam moč za vsakodnevne težave.

Družina Sedaj Cerkno

Hvala Mati Marija za tvojo navzočnost v mojem življenju. Hvala, ker nas varuješ in skrbiš za mojo zlato družino. Vedno bom hodila k tebi na Goro.

Cvetka

Sveta Marija, prosim te za zdravje, mir v družini in naj se zgodi vse po Božji volji. Vso srečo našima otrokoma in vnukicam.

Sonja, Branko, Kranjska Gora

Želim ostati prav tako srečna v ljubezni in vsem ostalem, kot sem zdaj, prav tako želim za svojo družino. Hvala dragoj Bogorodici i Isusu na svemu.

Ivana

Draga Mati, prosim te za zdravje in ljubeče razumevanje za vse člane razširjene družine. Prosim te, reši nas okov strahov, mene in mojo sestro ter prijateljico Matejo, ki čaka

na izvide. Obvaruj nas in hvala Ti, ker vedno bediš nad nami!

Z ljubeznijo Lea

Svetogorska Mati Marija, usliši moje prošnje, ki jih vsak dan prosim in molim, da bi me kdo uslišal, kajti takega zakona, kot ga imam, ni vreden življenja. Eno samo in edino ravsanje!

Tvoja vernica!

Prosimo te za zdravje na duši in telesu, za mir in medsebojno ljubezen. Zahvaljujemo se ti za vse, kar po tvoji dobroti sprejemamo od tebe, Dobri Bog in Oče, Jezus in Marija.

Družina Smerkolj iz Nove Gorice

Darovi

Za glasilo Svetogorska Kraljica ste darovali:

v nabiralnik pri vhodu v cerkev: 2.219,41 €

Za Romarski dom ste darovali v nabiralnik pri vhodu v cerkev: 265,64 €

Za cerkev:

N. N. 10 €,

N. N. 20 €

N. N. 40 €

Marija iz Šempetra 2.000 €

Ob pogrebu Franca Štanta iz Grgarja ste darovali za svetišče na Sveti Gori 504 evre. Bog povrni.

OBVESTILO

Na Sveto Goro bo 3. maja 2020 prišel p. Rosario Palić.

Molitveno srečanje bo ob 15. uri s češčenjem Najsvetejšega.

Ob 16. uri bo sveta maša z nagovorom p. Rosaria.

Po sveti maši sledi kateheza in molitev za ozdravljenje.

OP: Srečanje bo, če bodo takrat že dovoljene svete maše z verniki.

Oratorij 2020

Oratorij, poletno druženje otrok in mladih, bo letos otrokom v Grgarju od 24. do 28. avgusta polepšalo in obogatilo preživljanje počitniških dni. Pod duhovnim vodstvom p. Bogdana in domačega župnika Evgena Gantarja bodo mladi delili svoj čas in talente. Igra, smeh, druženje, petje, molitev - spomini na oratorij v Grgarju v letih 2003 do 2006 ostajajo v srcih takratnih otrok, zdaj pa že mladostnikov - srednješolcev in študentov. Prav oni danes pravijo: »Rada bi sodelovala kot animatorka, ker si tudi današnji otroci zaslužijo

imeti oratorij.«

Naj bo čas priprave na poletni oratorij milosten in naj ga Kraljica Svetogorska spremlja in blagoslavlja. Mladim naj nudi svoj materinski objem, da bodo zadane cilje uresničili ter ob tem zreli v veri, upanju in ljubezni. Grgarska Urška pa naj vsem vliva poguma, da bodo delati, kar je prav.

Prijazno povabljeni k sodelovanju po svojih najboljših močeh, tudi z molitvijo, dobro voljo....

Vanja Kogoj Jug

Na kolenih

Vse si nas spravil na kolena
in nemočni klečimo pred tabo,
smrtni virus!

Kakor Prometeja si nas prikoval
na črni kamen strahu
in črni orel negotovosti nam kljuje
drobovje.

Poljubi so ostali le še za sovražnike,
pred objemi moramo bežati,
obiski so postali prepovedani,
govorimo lahko le še v slušalko in
mikrofon,
druženje je postalo kaznivo,
rokovanje pa smrtno nevarno.

Kljub cvetenju in bohtanju narave,
kljub izzivalnemu soncu in petju ptic,
svetlih zvezd in smejoče lune,
kljub očiščenim rekam in pobeglemu
smogu
ostajamo priklenjeni v svojih sobah,
zasvojeni zremo v ekrane
in seštevamo črne številke tvojih
žrtev.

Ti, ki nisi le parazit,
ampak tudi terorist in morilec,
ki se tihotapiš naokrog in čakaš na
žrtev
in jo potem narediš za svoje orožje,
kaj hočeš od nas?

Nas hočeš prisiliti,
da te priznamo kot zlobno božan-
stvo,
da predte pademo in te molimo,
ker smo se odrekli svoji veri v
ljubečega Boga?

Nas hočeš osvestiti, da nismo gos-
podarji sveta in ne življenja,
ker smo si tako objestno oboje
prisvojili?

Nas hočeš umiriti in ozdraviti,
ker smo postali bolniki s poman-
jkanjem časa?

Nas hočeš zdesetkati,
ker ne znamo več drug z drugim
deliti?

Nam hočeš preprečiti naše dihanje,
da bi lahko spet zadihala Zemlja?

Si morda samo nastavljal ogledalo
naši slepi in ošabni sebičnosti,
da bi razmislili, kaj je zares pomem-
bno?

Si nam hotel postaviti meje, ker
smo mislili,
da si lahko brezmejno privoščimo
vse,

in si nas hotel spraviti narazen,
da bi na novo uzrli sebe, drugega
in Boga?

Strah me je in drgetam pred teboj,
ker lahko spreminjaš ljudi v
hudobne soljudi,
a vseeno verjamem, da so ti dnevi
šteti,
ker nisi božanstvo, jaz
pa poznam resnične-
ga Boga;
zato verjamem, da
tudi proti tebi
obstaja zdravilo,
verjamem, da se
bomo kmalu lahko
zopet objemali,
poljubljali, rokovali in
družili;
verjamem, da bodo
kmalu oživele naše
ulice in trgi
in bodo igrišča spet
polna otroškega
smeha.

Le mi bomo morda
drugačni kakor po-
prej:
morda bomo vedeli,
da nismo gospodarji
sveta,

morda bomo spoznali dragocenost
življenja,
morda ne bomo več splavljali otrok
in evtanazirali starih
in morda nam bo narava zopet
božji vrt!

p. Pavle Jakop

JEZUS, VEM

Jezus, vem, ti nisi vstal od mrtvih,
da bi naredil dober vtis na ljudi,
ne da bi budil slabo vest morilcem,
ne da bi grozil vladarjem,
ne da bi strašil lahkoživce,
ne da bi rešil problem naše smrti
in ne da bi nas prisilil k verovanju.

Jezus, vem, pred vstajenjem
si umiranje spremenil v molitev,
zločin si spremenil v dejanje ljubezni,
obup si spremenil v upanje,
smrt si spremenil v življenje
in izbrisal vse moje dolgove.

Jezus, vem, s svojim vstajenjem
si potrdil Očetovo ljubezen,
dokazal si Božjo zvestobo,
na križu si nam zašepetal,
da nismo samo iz minljivega prahu
in nam ponudil večno življenje.

Jezus, vem, po vstajenju
me ljubiš na svoboden način:
ti me objemaš, pa me ne dušiš,
ti me povezuješ, pa me ne zvežeš,
ti me hraniš, pa se mi ne vsiljuješ,
ti me osvajaš, pa si me ne prilastiš,
ti me ljubiš, pa ne sodiš mojega
srca.

Jezus, vem, da je tvoje vstajenje
resnično!

Kako rad bi se vrgel v velikonočni
ogelj,
rad bi zares doživel jutro vseh juter,
rad bi občutil osvoboditev vseh verig,
rad bi že zaupal svojemu srcu, ki ve,
da je ljubezen močnejša od smrti!

(p. Pavle Jakop)